

LUNDS
UNIVERSITET

Ekonomihögskolan
Företagsekonomiska institutionen

Kandidatuppsats inom ämnet
redovisning
HT -2006

Nedskrivningstest av Goodwill

– Följs upplysningskraven enligt IAS 36?

Handledare
Erling Green
Carl-Michael Unger

Författare
Karin Jepsson
Sofie Jönsson
Lymajvi La

Sammanfattning

Uppsatsens titel: Nedskrivningstest av Goodwill - Följs upplysningskraven enligt IAS 36?

Seminariedatum: 2007-01-17

Ämne/Kurs: FEK 582, Kandidatkurs i företagsekonomi, 10 poäng.
Inriktning: Redovisning

Författare: Karin Jepsson, Sofie Jönsson och Lymajvi La

Handledare: Erling Green och Carl-Michael Unger

Fem nyckelord: Goodwill, Nedskrivningstest, IFRS 3, IAS 36, Upplysningskrav

Syfte: Syftet är att genom dokumentstudier och intervjuer beskriva och analysera hur börsnoterade företag fullgör upplysningskraven för nedskrivningstestet av goodwill i 2005 års årsredovisningar enligt IAS 36.

Metod: Vi använder oss av en deduktiv/deskriptiv ansats, då vi ämnar utgå från befintlig teori och skapa förståelse för denna. Vidare tillämpas en kombination av kvalitativ och kvantitativ metod i form av intervjuer respektive dokumentstudier.

Teoretiska perspektiv: Teorierna som behandlar uppsatsens ämne är främst hämtade från IFRS 3 och IAS 36. Vi presenterar även IASBs föreställningsram då de nya reglerna är baserade på denna.

Empiri: Vårt empiriska underlag består främst av dokumentstudier av 44 börsnoterade företags årsredovisningar från 2005. För att komplettera denna undersökning har även intervjuer gjorts med fyra av dessa företagen, samt intervjuer med en auktoriserad revisor och en expert inom området goodwill.

Resultat: De företag som gjort nedskrivningar av goodwill under 2005 är generellt sett bra på att uppfylla de upplysningskrav som IAS 36 ställer. För övriga företag har variationen varit stor, då några knappt redovisar några upplysningskrav alls medan andra är mycket utförliga. De upplysningskrav som var svårast att kontrollera om företagen hade redovisat var antaganden och metod, då dessa inte var speciellt klart beskrivna i årsredovisningarna. Vid beräkning av antaganden är subjektiviteten hög, vilket kan leda till att dessa kan anpassas efter om företagen vill göra en nedskrivning eller inte. En anledning till varför företagen inte redovisar allt kan vara att IAS 36 är mycket detaljerad och därför prioriteras viss information bort. En annan anledning kan vara att 2005 års årsredovisningar var de första som upprättades enligt IASB. Företagen ville inte lägga sig på en alltför hög nivå från början. Inte heller visste de hur pass utförliga konkurrenterna skulle vara. Framöver, då företagen har sett hur andra gör, kan mängden och detaljeringsgraden på information som lämnas i rapporter komma att bli mer lika än den var i 2005 års rapporter. För varje år får både företag och revisorer mer erfarenhet, och med tiden kommer det troligen utvecklas någon sorts standard där de flesta företagen ligger.

Abstract

Title: Impairment test of Goodwill – Are the demands for information according to IAS 36 being followed?

Seminar date: 2007-01-17

Course: FEK 582, Bachelor thesis in business administration, 10 Swedish credits (15 ECTS)

Authors: Karin Jepsson, Sofie Jönsson and Lymajvi La

Advisors: Erling Green and Carl-Michael Unger

Key words: Goodwill, Impairment test, IFRS 3, IAS 36, Demands for information

Purpose: The purpose is, by studies of documents and interviews, to describe and analyze how companies, listed on the stock exchange, fulfil the demands for information according to IAS 36 in their annual reports for 2005.

Methodology: A deductive/descriptive method is used, as we intend to proceed from existing theory, and to create an understanding of this. Furthermore, a combination of qualitative and quantitative method is used in the forms of interviews and studies of documents.

Theoretical perspectives: The theories concerning the subject of this paper are first and foremost taken from IFRS 3 and IAS 36. We also present the conceptual framework of IASB, which the new regulations are based on.

Empirical foundation: Our empirical foundation is first and foremost based on studies of annual reports for 2005 from 44 exchange-listed companies. To supplement this study, we have also made interviews with four of these companies, and with a certified accountant and an expert on the subject of goodwill.

Conclusions: The companies that have performed a write-down of goodwill in 2005 have generally fulfilled the demands for information set by IAS 36 well. For the other companies there have been great variation, as some account for the information quite poorly while others are very detailed. The information demanded that were the hardest to check were assumptions and method, since these were not lucidly described in the annual reports. There is great subjectivity when estimating assumptions, which can lead to these being adjusted to whether or not a company wish to perform a write-down or not. A reason to why companies do not account for everything can be because IAS 36 is too detailed which results in some information being prioritized while others are ignored. Another reason might be that since the annual reports of 2005 were the first to be made according to IASB, the companies did not want to set of on a high level from the start. Neither did they know how much detail their competitors would give. In the years to come, when companies have seen the reports of others, the detail level of information accounted for can be more alike than it was in the reports for 2005. For each year to come, both companies and accountants will obtain more experience, and in time a new level of standard will probably evolve, where most companies will lie.

Förord

Vi vill här ta tillfället i akt och tacka alla de respondenter som tagit sig tid och ställt upp på intervjuer. Utan denna hjälp hade inte denna uppsats varit möjlig. Vi vill även tacka våra handledare Erling Green och Carl-Michael Unger för den vägledning och de tips vi fått under resans gång.

Lund 2007-01-15

Karin Jepsson, Sofie Jönsson, Lymajvi La

Innehållsförteckning

FÖRKORTNINGAR	7
1 INLEDNING	8
1.1 BAKGRUND	8
1.2 PROBLEMATISERING	10
1.3 SYFTE	11
1.4 POSITIONERING	11
1.5 AVGRÄNSNINGAR	11
1.6 FORTSATT DISPOSITION	12
2 METOD	13
2.1 VAL AV ÄMNE	13
2.2 FORSKNINGSSTRATEGIER	13
2.2.1 <i>Deduktiv ansats och deskriptivt angreppssätt</i>	13
2.2.2 <i>Kombination av kvalitativ och kvantitativ metod</i>	14
2.3 DATAINSAMLING	14
2.3.1 <i>Dokumentstudie</i>	14
2.3.2 <i>Företag till dokumentstudien</i>	15
2.3.3 <i>Intervjuer med företag</i>	15
2.3.4 <i>Intervjuer med teoretiker</i>	15
2.3.5 <i>Intervjumetod</i>	16
2.3.6 <i>Intervjufrågor</i>	17
2.4 LITTERATUR	17
2.5 KÄLLKRITIK	18
2.5.1 <i>Validitet</i>	18
2.5.2 <i>Reliabilitet</i>	18
3 TEORI.....	20
3.1 DEFINITIONER	20
3.2 VAD ÄR GOODWILL?	22
3.2.1 <i>Svensk goodwillhistoria</i>	22
3.2.2 <i>Goodwill i USA</i>	23
3.3 IASB	23
3.3.1 <i>IASBs föreställningsram</i>	24
3.4 ANTAGNA INTERNATIONELLA REDOVISNINGSTANDARDER.....	26
3.4.1 <i>IFRS 3</i>	27
3.4.2 <i>IAS 36</i>	28
4 EMPIRI.....	33
4.1 DOKUMENTSTUDIER.....	33
4.1.1 <i>Nedskrivning</i>	34
4.1.2 <i>Kassagenererande enheter</i>	36
4.1.3 <i>Återvinningsvärdet</i>	36
4.1.4 <i>Antagande och metod</i>	36
4.1.5 <i>Period</i>	37
4.1.6 <i>Tillväxttakt</i>	37

4.1.7	<i>Diskonteringsfaktorn</i>	37
4.1.8	<i>Goodwillpostens storlek</i>	38
4.2	INTERVJUER	39
4.2.1	<i>Intervjuer med företagen</i>	39
4.2.2	<i>Intervjuer med teoretikerna</i>	48
5	ANALYS	53
5.1	INLEDNING	53
5.2	IAS 36 ENLIGT IASBS FÖRESTÄLLNINGSRAM	54
5.3	UPPLYSNINGSKRAV	55
5.3.1	<i>Nedskrivning</i>	55
5.3.2	<i>Kassagenererande enheter</i>	55
5.3.3	<i>Återvinningsvärdet</i>	56
5.3.4	<i>Antagande och metod</i>	56
5.3.5	<i>Period och tillväxttakt</i>	57
5.3.6	<i>Diskonteringsfaktorn</i>	58
5.3.7	<i>Goodwillpostens storlek</i>	58
5.4	ÅSIKTER.....	59
5.4.1	<i>Fördelar och nackdelar med nedskrivningstestet</i>	59
5.4.2	<i>Framtiden</i>	60
6	SLUTSATS	61
6.1	SAMMANFATTADE SLUTSATSER	61
6.1.1	<i>Nedskrivning</i>	61
6.1.2	<i>Kassagenererande enheter</i>	62
6.1.3	<i>Återvinningsvärdet</i>	62
6.1.4	<i>Antagande och metod</i>	63
6.1.5	<i>Period och tillväxttakt</i>	63
6.1.6	<i>Diskonteringsfaktorn</i>	64
6.1.7	<i>Framtiden</i>	64
6.2	FÖRSLAG PÅ VIDARE FORSKNING	64
	KÄLLFÖRTECKNING	66
	BILAGOR	70
	BILAGA 1 – PRESENTATIONSBREV	70
	BILAGA 2 – INTERVJUGUIDE TILL KONCERNFÖRETAGEN	71
	BILAGA 3 – INTERVJUGUIDE TILL TEORETIKERNA	72

Figur- och tabellförteckning

FIGUR 1 – ILLUSTRATION AV GOODWILL	22
FIGUR 2 – IASBS FÖRESTÄLLNINGSRAM	24
FIGUR 3 – ILLUSTRATION AV ÅTERVINNINGSVÄRDET	29
TABELL 1 – TABELL ÖVER VILKA UPPLYSNINGSKRAV DE FÖRETAG SOM GJORT NEDSKRIVNING UPPFYLLER	34
TABELL 2 – UPPFYLLDA KRAV FÖR SAMTLIGA FÖRETAG I UNDERSÖKNINGEN	35
TABELL 3 – GOODWILL I FÖRHÅLLANDE TILL TOTALA TILLGÅNGAR	38
TABELL 4 – SAMMANFATTANDE TABELL ÖVER PRAKTIKERNAS SVAR	47
TABELL 5 – ANTAL FÖRETAG SOM UPPFYLLER KRAVEN.....	59

Förkortningar

ABL – Aktiefbolagslagen

BFL – Bokföringslagen

FAS – Financial Accounting Standards

FASB – Financial Accounting Standards Board

IAS – International Accounting Standards

IASB – International Accounting Standards Board

IASC – International Accounting Standards Committee

IFRIC – International Financial Reporting Committee

IFRS – International Financial Reporting Standards

SEC – Securities Exchange Commission

SIC – Standing Interpretation Committee

1 Inledning

I detta inledande kapitel kommer läsaren att få en introduktion till uppsatsens ämnesområde. Här presenteras bakgrunden som ligger till grund för problemformulering, syfte, samt de avgränsningar och positionering som valts. Kapitlet avslutas med en fortsatt disposition över hur uppsatsen är upplagd.

1.1 Bakgrund

Sedan den 1 januari 2005 ska samtliga noterade företag inom EU upprätta sina koncernredovisningar enligt internationella redovisningsstandarder (Thorell 2004). Detta innebär att de är skyldiga att tillämpa IASBs internationella redovisningsrekommendationer IAS och IFRS i koncernredovisningen. De nya reglerna har införts för att jämförbarhet mellan länder ska öka och för att uppnå en internationellt enhetlig redovisningspraxis (FAR 2006). Två initiativ har under senare år snabbat på utvecklingen. Det första initiativet är ett samarbete, som började i oktober 2002, mellan IASB och FASB, den amerikanska normgivaren på redovisningsområdet. Målsättningen med detta samarbete är att reducera och sedermera eliminera skillnaderna mellan de två regelverken. Det andra initiativet togs av EU genom Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 den 19 juli 2002. Med den här förordningen strävar EU efter att de europeiska företagens rapporter ska vara jämförbara med företagsrapporter utanför Europa (Thorell 2004).

Inom IASBs utvecklingsarbete för standarder som har direkt betydelse för koncernredovisningen finns projektet "Business Combinations" (företagsförvärv). Projektet består av två faser. Den första fasen har redan genomförts och har lett till publiceringen av IFRS 3 *Rörelseförvärv* i mars 2004 och att IAS 36 *Nedskrivningar* och IAS 38 *Immateriella tillgångar* har reviderats. Den andra fasen pågår fortfarande och behandlar bland annat frågor om tillämpningen av förvärvsmetoden (se definition s 20), redovisningen av joint ventures och om minoritetens andel ska ingå i förvärvsanalysen (Thorell 2004).

Tidigare behandlades de svenska reglerna för koncernredovisning i Redovisningsrådets rekommendation RR 1:00 (Thorell 2004). RR 1:00 reglerade att goodwill skulle skrivas av på ett systematiskt sätt över nyttjandeperioden, men denna period skulle inte överstiga tjugo år om inte

företaget hade en bra motivering för att använda en längre avskrivningsperiod. En linjär avskrivningsmetod skulle användas så tillsvida företaget inte hade en bra anledning för att använda en annan sorts metod. Översteg nyttjandeperioden tjugo år skulle företaget även beräkna goodwillpostens återvinningsvärde för att fastställa om det fanns ett nedskrivningsbehov. Vid misstanke om att goodwillposten minskat i värde kunde företaget, även om perioden var kortare än tjugo år, genomföra ett nedskrivningstest (RR 1:00 p 54-67).

IFRS 3 innebär bland annat att goodwill ej längre anses ha en bestämbar livslängd vilket får till följd att det inte längre är föremål för avskrivning. Nu ska goodwill istället prövas en gång om året och vid behov med ett nedskrivningstest som ska avgöra om goodwillposten behöver skrivas ned. Detta leder till att det redovisade värdet på goodwillposten utgörs av anskaffningsvärdet med avdrag för ackumulerade nedskrivningar (Thorell 2004).

Vad är då skillnaden mellan avskrivningar och nedskrivningar? När en utgift aktiveras innebär det att tillgången beräknas bidra till att skapa nya framtida intäkter för företaget. För att företaget ska kunna beräkna resultatet av de framtida aktiviteterna måste anskaffningsvärdet på tillgången periodiseras. Företaget måste alltså kunna relatera kostnader och intäkter för tillgången till varandra. Detta görs genom att det ursprungliga anskaffningsvärdet för tillgången allokeras ut över den tid som förmodas vara tillgångens ekonomiska livslängd. Det är detta som kallas avskrivning. Genom att använda avskrivningar tas det alltså inte hänsyn till tillgångens externa värde. Det är häri skillnaden mellan avskrivningar och nedskrivningar ligger. Nedskrivningar innebär att om en tillgång har ett bestående lägre värde än sitt anskaffningsvärde så ska tillgången skrivas ned. Detta lägre värde är återvinningsvärdet som utgörs av tillgångens nyttjandevärde eller nettoförsäljningsvärde (se definition s 21). Nedskrivningar baseras alltså på tillgångens externa värde och inte på dess anskaffningsvärde (Artsberg 2005).

Varför byta från årliga avskrivningar till ett nedskrivningstest som ska genomföras varje år? Genom att byta från avskrivning till nedskrivning byts även synsättet på värderingen av goodwill. Avskrivning innefattade ett synsätt som byggde på fördelning av kostnader, med nedskrivning fås nu istället ett värderingssynsätt. Således överges det synsätt som byggde på att företaget utifrån vissa antaganden beräknade hur anskaffningsvärdet på goodwill skulle fördelas som kostnad på vissa perioder. Det synsätt som numera framhävs är att endast se till tillgångens värde beräknat utifrån antaganden om framtida ekonomisk nytta. Innebörden av nedskrivningstestet är alltså att pröva om det redovisade värdet kan återvinnas genom en försäljning eller genom användning av

tillgången (Thorell 2004).

1.2 Problematisering

När IFRS 3 och IAS 36 infördes 2005 med de nya reglerna för nedskrivning istället för avskrivning av goodwill medförde detta ett helt nytt synsätt på goodwill som tillgång. Tidigare regler ansåg att goodwill hade en begränsad ekonomisk livslängd medan de nya reglerna menar att det inte går att fastställa en bestämd ekonomisk livslängd på goodwill. Därför innebar nedskrivningstestet av goodwill ett helt nytt fenomen inom den svenska koncernredovisningen.

Nedskrivningstestet baseras på en jämförelse mellan det redovisade värdet och återvinningsvärdet för den kassagenererande enhet som goodwill är knuten till och finns det tillräckliga underlag för att återvinningsvärdet ligger högre än det redovisade värdet kan goodwillposten ligga kvar till sitt ursprungliga anskaffningsvärde en lång tid framöver. Genomförandet av nedskrivningstestet har alltså en mycket viktig funktion då försumligt genomförda test kan bidra till att en stor goodwillpost ligger kvar som inte är motiverad. Användarna av företagets finansiella rapporter ska kunna få en rättvisande bild över företagets finansiella ställning och även kunna jämföra dessa rapporter med andra företags rapporter. Därför är det viktigt att dessa rapporter är så lika som möjligt. Bidrar IAS 36 till denna jämförbarhet mellan företagens rapporter?

IAS 36 innehåller en mängd krav om upplysningar angående nedskrivningstestet som ska redovisas av företaget. Bland annat ska företagen redovisa de kassagenererande enheter som finns inom verksamheten, vilket återvinningsvärde de använt vid nedskrivningstestet samt de antaganden som testet baseras på. Uppfyller företagen dessa krav första gången de ska tillämpas? Om inte, vad beror detta på?

Att göra ett nedskrivningstest är besvärligare och mer tidskrävande än att göra en avskrivning. Det beror på att företagen måste ha mer och bättre underlag än tidigare för att kunna understödja värdet på goodwillposten. Det är i 2005 års årsredovisningar som dessa nya regler tillämpas för första gången i svenska företag. Eftersom det inte tidigare genomförts nedskrivningstest årligen av goodwill finns det ingen utarbetad praxis på området. Varken företagen eller deras revisorer har någon erfarenhet av förfarandet. De kan därför inte utgå ifrån vad som gjorts tidigare år eller jämföra med andra företag. De svenska företagen har därmed endast regeltexten att utgå ifrån. Detta

kan ha lett till varierande tillämpning av standarderna i olika företag. Redovisningen påverkas även av företagens syn på IAS 36. Vad anser företagen och andra yrkesverksamma inom området om det nya förfarandet med nedskrivningstest istället för avskrivningar?

1.3 Syfte

Syftet är att genom dokumentstudier och intervjuer beskriva och analysera hur börsnoterade företag fullgör upplysningskraven för nedskrivningstestet av goodwill i 2005 års årsredovisningar enligt IAS 36.

1.4 Positionering

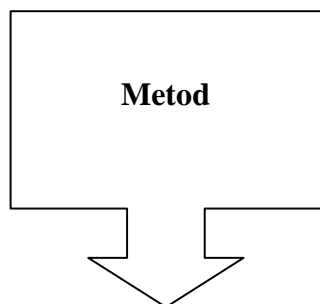
Uppslaget till denna uppsats fick vi av en gästföreläsare från en större revisionsbyrå. Nedskrivningstest av goodwill är något helt nytt för företagen eftersom det infördes först år 2005 och det är därför intressant att studera hur dessa regler har påverkat redovisningen hos företag. Efter att ha läst artiklar (McDonnel 2005, Nilsson 2006), besökt revisionsbyråers hemsidor (KPMG, Lindebergs) samt läst igenom några uppsatser (Andersson *et al* 2006, Olsson *et al* 2003, Suleiman *et al* 2005) fann vi att nedskrivningstest av goodwill som infördes 2005 inte hade genomgått någon liknande undersökning som den vi ämnade göra. De artiklar och uppsatser vi hittade behandlade bland annat den förändring som goodwillposten genomgick i och med införandet av IASBs regelverk. De behandlade även jämförelser mellan hur goodwill redovisades tidigare och hur det nu ska redovisas enligt IAS/IFRS. De källor vi har undersökt har alltså inte tagit upp exakt den problemställning som vår uppsats behandlar.

1.5 Avgränsningar

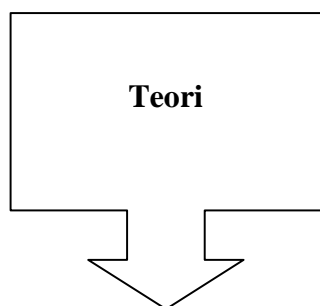
Den här undersökningen omfattar företag med ett börsvärde på mer än en miljard euro, alltså de företag som är noterade under rubriken large cap på nordiska börsen. Det är företag som är noterade på den svenska marknaden som är av intresse. Banker och försäkringsbolag har valts bort på grund av att de följer andra redovisningsregler. Investmentbolag tas inte med i undersökningen då dessa oftast har en obetydlig goodwillpost. Av intresse är redovisningen av goodwill samt

nedskrivningstestet som utfördes 2005.

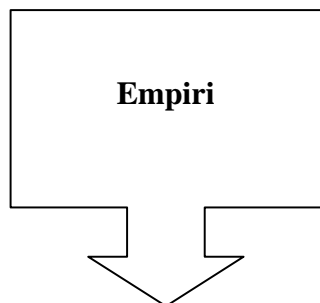
1.6 Fortsatt disposition

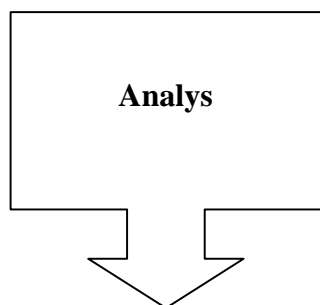
I metodkapitlet beskrivs de metodologiska val vi gjort. Dessa val är en deduktiv ansats, ett deskriptivt tillvägagångssätt samt en kombination av kvalitativ och kvantitativ metod. Vi beskriver även tillvägagångssättet för datainsamlingen, vilken bygger på en dokumentstudie av 44 stycken årsredovisningar och på intervjuer som gjorts för att skapa förståelse för företagens redovisning av nedskrivningstestet av goodwill. Kapitlet avslutas med en diskussion om källkritik.

Teorikapitlet inleds med en definitionslista. Sedan presenteras de fakta och historik om goodwill som ligger till grund för de teorier som är relevanta för vår undersökning. Dessa teorier består av IASBs föreställningsram, IFRS 3 och IAS 36 som är de standarder, vilka är viktiga för vårt område.

I empirikapitlet redovisas det material som samlats in. Vi börjar med att presentera den information vi funnit i de årsredovisningar som är underlag för våra dokumentstudier. Detta material redovisas i den ordning som upplysningskraven är uppställda i IAS 36 och understöds med tabeller. Sedan redovisar vi informationen från de intervjuer vi genomfört, vilket presenteras varje respondent för sig.

I detta kapitel analyseras empirin. Detta görs genom att jämföra teorin och empirin med utgångspunkt i problemformuleringen. Presentationen följer i stora drag empirin och de viktigaste delarna består främst i analys av nedskrivning, kassagenererande enheter samt antagande och metod. Vi analyserar även de fördelar och nackdelar som finns med nedskrivningstestet av goodwill.

I kapitlet om slutsatser redogörs för resultaten av analysen och det förs även en vidare diskussion om de problemområden som framkommit i analysen. Dessa områden är bland annat nedskrivning, kassagenererande enheter samt antagande och metod. Vi för även en diskussion om hur framtiden kan utvecklas för redovisningen av nedskrivningstestet av goodwill. Kapitlet avslutas med förslag på vidare forskning inom området.

2 Metod

I metodkapitlet presenteras de metodologiska val som gjorts. Valda forskningsstrategier och grunden för de samma presenteras. Det kommer även att ges en djupare insyn i metoden för datainsamling. Kapitlet avslutas med en diskussion angående eventuella brister i de metoder som valts.

2.1 Val av ämne

IASBs regelverk infördes i Sverige 2005. Detta gör att det endast är 2005 års årsredovisningar som påverkats av detta regelverk. 2004 års årsredovisningar har räknats om för att åren ska kunna jämföras, vilket innebär att ett sådant nedskrivningstest som IFRS 3 föreskriver endast har utförts under 2005. Detta är med andra ord något helt nytt.

I denna uppsats kommer vi att undersöka hur väl företagen lyckats leva upp till de nya reglerna. Detta kommer att göras genom en genomgång av ett antal företags årsredovisningar för 2005. Vi genomför även intervjuer med några företag och teoretiker för att få bättre förståelse för företagens handlande.

2.2 Forskningsstrategier

2.2.1 Deduktiv ansats och deskriptivt angreppssätt

Förhållandet mellan teori och praktik inom samhällsvetenskaperna kan representeras av deduktiv och induktiv teori. Med en deduktiv ansats utgår man från teorin och det man redan vet inom ett visst område för att förklara verkligheten. Den induktiva ansatsen har däremot sin utgångspunkt i empirin utifrån vilken ny teori skapas (Bryman *et al* 2005). I denna uppsats avser vi att undersöka hur företag redovisar nedskrivningstest av goodwill, vilket vi gör utifrån befintlig teori och rättsregler. Uppsatsen utgår därför från en deduktiv ansats. Med den deduktiva metoden kan man testa eller utöka befintlig teori. Vi väljer att endast testa våra teoretiska underlag, då vi analyserar resultaten från undersökningar av företags årsredovisningar och från intervjuer med företag med

utgångspunkt i vårt teoretiska underlag. I denna uppsats använder vi oss även av ett deskriptivt angreppssätt.

2.2.2 Kombination av kvalitativ och kvantitativ metod

Vi kommer att använda oss av både kvalitativ och kvantitativ metod. Vi väljer att använda oss av båda dessa då vi anser att endast en kvantitativ undersökning inte till fullo uppfyller det syfte vi ställt upp utan behöver kompletteras med mer kvalitativa data. Att endast använda oss av kvalitativa data skulle troligen innebära en nödvändighet att göra djupa intervjuer med ett större antal företag, vilket skulle resultera i en ansamling av en stor mängd komplicerad data som skulle vara mycket tidskrävande att strukturera. Genom en användning av en kombination av kvalitativ och kvantitativ data skaffar vi oss en överblick över ett större antal företag än vad som vore möjligt med endast en kvalitativ metod, samtidigt som vi skaffar oss en djupare förståelse av resultaten än vad endast en kvantitativ metod skulle ge (Jacobsen 2002).

2.3 Datainsamling

2.3.1 Dokumentstudie

Den kvantitativa delen i vår uppsats består av en statistisk undersökning, det vill säga en dokumentstudie genomförs för att kunna analysera hur företagen har redovisat sitt nedskrivningstest av goodwill. De dokument vi studerar består av årsredovisningar från 44 stycken börsnoterade koncernföretag. Eftersom reglerna om nedskrivningstest av goodwill började gälla inför 2005 års årsredovisning är det endast detta år vi granskar. Årsredovisningarna har skickats till oss från 24 företag, från resterande 20 företag har vi fått årsredovisningarna från Internet, där de på respektive företags hemsida går att ladda ner. Årsredovisningar är förstahandskällor. De som har producerat dem var med vid den händelse (nedskrivningstestet) som vi vill undersöka (Jacobsen 2002). Att använda årsredovisningar som informationskälla kan vara mycket bra men granskaren måste även tänka på att dessa dokument görs inte endast för att det är reglerat enligt lag utan också enligt målet att locka nya aktieägare och göra de nuvarande aktieägarna nöjda (Bryman *et al* 2005). Fördelen med dokumentstudier är att det finns en möjlighet att få reda på hur andra har tolkat något (Jacobsen 2002). Vi vill ta reda på hur företagen har tillämpat reglerna i IAS 36, därför passar dokumentstudier vår undersökning. Angreppssättet när årsredovisningarna granskas är användandet av en innehållsanalys. Detta innebär att kategorier bestäms i förväg med utgångspunkt i IAS 36 och

sedan kontrolleras respektive företags årsredovisning för att se hur många kategorier de uppfyller (Bryman *et al* 2005).

2.3.2 Företag till dokumentstudien

IFRS 3 berör endast koncerner som är noterade på börsen, vilket gör att vi utgår från den nordiska börsen när vi väljer de företag vi vill studera. På den nordiska börsen väljer vi den svenska marknaden och de bolag som ligger under rubriken large cap. Large cap innebär att företagen har ett börsvärde på över en miljard euro (OMX 2006-12-08). Företagen måste även inneha en goodwillpost i koncernen och därmed ha gjort ett nedskrivningstest av denna post under år 2005. Eftersom banker och försäkringsbolag följer andra redovisningsregler är inte dessa med i urvalet. Vi har även valt att inte ta med investmentföretag, vilket beror på att dessa företag oftast inte har någon betydande goodwillpost. Syftet med denna kvantitativa del i undersökningen är att få en sammanställd bild av hur nedskrivningstestet redovisas i årsredovisningar.

2.3.3 Intervjuer med företag

För att skaffa oss en djupare förståelse av informationen som ges av fallföretagens årsredovisningar kompletterar vi dessa med djupare intervjuer. Två företag som gjort nedskrivningar och två företag som inte gjort nedskrivningar enligt IAS 36 väljs ut för intervju. Dessa företag måste ha sitt huvudkontor med ekonomiavdelning i Skåne. Av de 44 företagen från dokumentstudierna är det endast fyra stycken som uppfyller detta krav. Den geografiska begränsningen beror på att vi vill genomföra personliga intervjuer och ett alltför stort avstånd medför höga kostnader och stor tidsåtgång.

Personerna till djupintervjuerna finner vi genom att ringa till respektive företag och fråga oss fram genom växel och andra anställda inom företaget. Vi vill nämligen ha tag på den person inom respektive företag som är mest insatt i hur de har genomfört nedskrivningstestet av goodwill för 2005.

2.3.4 Intervjuer med teoretiker

Då vi vill ha utlåtanden om nedskrivningstest av goodwill från personer utanför företagen men som ändå är yrkesverksamma inom området, intervjuar vi en auktoriserad revisor från en större revisionsbyrå och en person som är specialist på goodwill. Dessa intervjuer gör vi för att få andra synpunkter på nedskrivningstestet av goodwill än de synpunkter som vi får från dem som arbetar

med det praktiskt inom företagen.

2.3.5 Intervjumetod

Vi väljer att genomföra intervjuer för att få en mer detaljerad och djupare information om hur de olika företagen ser på nedskrivningstest av goodwill. Dessa intervjuer syftar till att belysa hur företagen redovisar ett nedskrivningstest samt att få fram de åsikter som respondenterna har angående de nya reglerna. Intervjuerna är kvalitativa i den mening att de låter den intervjuades ståndpunkter komma fram och intervjuerna kan röra sig i olika riktningar beroende på vilka svar som ges. I valet av intervjumetod, lämpar sig den semi - strukturerade intervjun bäst. Valet grundar sig på att vi vill ge de personer vi intervjuar större frihet i hur de ska utforma sina svar samt att vi vill ha möjlighet att ställa frågorna i den ordning som passar bäst och kanske inte alltid följa intervjuguidens ordning. Den struktur som den semi - strukturerade intervjun ger i jämförelse med den ostrukturerade intervjun, gör att vi får ett schema att följa samt formulerar de frågor i förväg som vi ställer. Informationen vi får från intervjuerna blir mindre svår att strukturera upp och volymen på informationen blir inte heller lika stor i jämförelse med användandet av den ostrukturerade intervjumetoden. Den strukturerade intervjun hade kunnat ge oss lättarbetad information, men inte samma djup i den information vi behöver. Därför föll valet på semi - strukturerade intervjuer (Bryman *et al* 2005).

Fyra intervjuer utförs ansikte mot ansikte. Av dessa fyra är tre stycken intervjuer som genomförs med personer på tre av företagen. Den fjärde intervjun är med en auktoriserad revisor från en revisionsbyrå. Fördelen med att intervjuas ansikte mot ansikte är att den personliga kontakten blir större med den intervjuade och samtidigt får vi möjlighet att läsa av respondentens kroppsspråk, vilket också kan ge en del information. En intervju genomförs per telefon med en företagsrepresentant, det beror på att personen som vi vill intervjuas på detta företag endast hade möjlighet att svara via telefon. Fördelen med telefonintervjuer är att det sparas mycket tid både för den som intervjuar samt för den som blir intervjuad. Telefonintervjuer kan däremot vara svårare att genomföra än intervjuer ansikte mot ansikte, vilket beror på att den personliga kontakten försvinner. Detta är något vi får räkna med när vi sammanställer de svar vi fått från våra respondenter (Andersson 1994). Under intervjuerna har en huvudansvaret för att ställa frågorna medan de andra två antecknar svaren och vid behov kompletterar med följdfrågor. För att undvika ett för stort bortfall av information från våra respondenter sammanfattar vi intervju svaren direkt efter intervjun.

Sedan genomförs en intervju skriftligt, detta beror på att denna person inte hade någon möjlighet att

ställa upp för en vanlig intervju, men gärna ändå vill svara på våra frågor. Samma sorts frågor som vi ställer till de andra respondenterna ställs till honom och han svarar skriftligt på dessa i ett frågedokument vi skickar till honom via mail. Vid oklarhet i någon fråga ger han oss möjlighet att per telefon få ytterligare information.

2.3.6 Intervjufrågor

De frågor vi väljer att ställa är öppna frågor. Fördelarna med öppna frågor är att respondenten får tillfälle att svara med egna ord och de lämnar utrymme för ovanliga och oförutsedda svar. De nackdelar som finns med öppna frågor är att de tar längre tid att svara på och de kan kräva lite mer av respondenten än vad slutna frågor gör (Bryman *et al* 2005). I den utsträckning det finns tillfälle ställer vi följdfrågor på respondentens svar av tidigare frågor.

Frågorna skickas via mail i en intervjuguide tillsammans med ett presentationsbrev till respektive respondent en vecka innan intervjun ska genomföras. Detta gör vi för att intervjupersonerna ska ha möjlighet att förbereda sig innan intervjun och om det behövs kontrollera relevant information. Presentationsbrevet återfinns i bilaga 1 och intervjuguiderna återfinns i bilaga 2 respektive bilaga 3.

2.4 Litteratur

Dokumentstudier utgör en stor del av vår insamling av data. Vi studerar relevanta redovisningsstandarder samt årsredovisningar från de utvalda företagen. Båda dessa delar är viktiga för vår uppsats då en del av syftet är att belysa hur väl företagen följer de regler som finns vid upprättandet av sina årsredovisningar. IASBs redovisningsstandarder utgör här basen utifrån vilken vi analyserar det material vi samlar in.

Årsredovisningar är publicerade av företaget som genomfört nedskrivningstestet, därför utgör de våra primärdata. Sekundärdata är sådana data som inte samlas in direkt från källorna utan baseras på det som andra samlat in (Jacobsen 2002). Sekundärdata som vi använder oss av är främst böcker och artiklar som behandlar aktuella redovisningsprinciper. Från dessa skapar vi oss en grundförståelse för den förändring och problematik som införandet av IASBs regelverk har inneburit. Vid sökandet av dessa data har Lovisa, Elin och Libris som vi har tillgång till via Lunds universitets bibliotek varit till stor hjälp. Även andra uppsatser har varit en tillgång vid sökandet av referenslitteratur. Metodböcker och föreläsningssanteckningar har varit till stor hjälp vid

utformningen av uppsatsen.

2.5 Källkritik

I vetenskapliga studier är det viktigt att hålla sig kritisk till källorna och därför måste samtliga källor granskas. Enligt Jacobsen (2002) ska all empiri uppfylla två krav: validitet och reliabilitet.

2.5.1 Validitet

Validitet innebär att empirin är giltig och relevant. Med detta menas att det som faktiskt mäts är det som man ämnar mäta och att det man mäter hos några få är representativt för fler (Jacobsen 2002). För att vara säkra på att få med vad vi avser mäta då vi letar information i årsredovisningarna, tittar vi på redan fastställda faktorer som berör nedskrivningstestet och som passar våra problemställningar. Till de personliga intervjuerna utformar vi frågor som även dessa måste hålla sig inom problemställningarnas område. Intervjuguiden baseras på de regler som återfinns i IAS 36. För att se över relevansen och för att undvika eventuella missförstånd av frågorna går vi genom dem med våra handledare innan de används i praktiken. I och med att de frågor som ställs på intervjuerna har skickats ut till de intervjuade i förväg finns det en risk att de svar vi får är modifierade. De intervjuade har haft en chans att noga tänka igenom sina svar och detta kan medföra att de inte svarar på samma sätt som de hade gjort om de hört frågan för första gången. Dock tror vi att denna risk uppvägs av att syftet med intervjuerna är så transparent att de intervjuade vet vad som ämnas undersökas. När så är fallet och respondenterna fått tillgång till frågorna i förväg, är det lättare för dem att ge oss den informationen som är intressant för undersökningen.

Då vi valt att endast undersöka de företagen med högst börsvärde, och samtidigt valt bort en del av dessa inom vissa kategorier kan det tänkas att detta resulterar i en missvisande bild. Vi anser dock att dessa företag är representativa för syftet med denna uppsats, och att de ger en generell bild av hur majoriteten av företag går tillväga vid nedskrivningstestet. Detta för att undersökningen omfattar ett stort antal företag.

2.5.2 Reliabilitet

Då empirin är reliabel innebär detta att den är tillförlitlig och trovärdig (Jacobsen 2002). Vid användningen av årsredovisningar ska man tänka på att dessa inte är helt neutrala. Detta för att

företagen är måna om att försköna bilden av sig själva inför intressenterna. Detsamma gäller vid personliga intervjuer med företagsrepresentanter. Informationen vi får från intervjuerna med representanten från redovisningsbyrån och goodwillexperten är mer trovärdig då dessa inte är påverkade av ett visst företags värderingar. Men viss intervjuareffekt ska man räkna med oavsett vem som intervjuas. Även artiklar skrivna av experter inom området är till viss del vinklade. För att dessa ska vara så trovärdiga som möjligt använder vi oss endast av artiklar från välrenommerade ekonomiska tidskrifter.

3 Teori

I detta kapitel presenteras de valda teorierna. Kapitlet inleds med definitioner av begrepp som nämns i uppsatsen. Därefter definieras begreppet goodwill, en kort tillbakablick på hur goodwillposten hanterats i historien ges samt en genomgång hur goodwill redovisas i USA. Efter dessa stycken presenteras IASB och den föreställningsram som deras arbete bygger på. Detta följs av de regler i IFRS 3 och IAS 36 som är relevanta för undersökningen.

3.1 Definitioner

Nedan definieras begrepp som används i uppsatsen.

CAPM

Står för Capital Asset Pricing Model, kapitalprissättningsmodellen på svenska. CAPM är en modell där man tar hänsyn till att ett visst företags aktier kan vara mer eller mindre riskfyllda än genomsnittet. Ett värde tas fram som uttrycker huruvida avkastningen på företagets aktier är lika med marknaden i sin helhet, över eller under denna (Andrén *et al* 2003).

EBITDA

Står för Earnings Before Interest, Taxes, Depreciations and Amortisations vilket på svenska är rörelseresultat före avskrivningar och nedskrivningar samt före resultat från intressebolag (TeliaSonera 2005).

Förvärvsmetoden

Förvärvsmetoden innebär att förvärvaren (moderföretaget) ska redovisa tillgångar, övertagna skulder samt eventalförpliktelser från förvärvet. Minoritetsintressen ska enligt metoden redovisas som skuld, och transaktioner mellan koncernföretag ska elimineras (Artsberg 2003).

Going concern

Going concern är det samma som antagandet om företagets fortlevnad. Detta innebär att finansiella rapporter upprättas efter förutsättningen att företaget driver en fortlöpande verksamhet och kommer att fortsätta att göra så under en överblickbar tid (IASBs föreställningsram p 23).

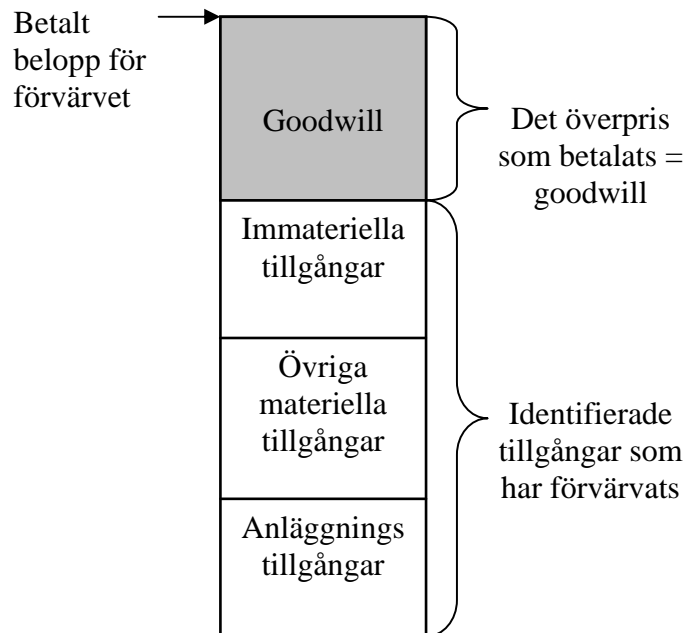
Nettoförsäljningsvärdet I den svenska översättningen av IAS och IFRS talas det om verkligt värde minus försäljningskostnader. Vi kommer här att använda oss av begreppet nettoförsäljningsvärde synonymt med verkligt värde minus försäljningskostnader.

Poolningsmetoden Poolningsmetoden är en metod att redovisa ett samgående. Den innebär att det inte görs någon förvärvsanalys. Det redovisade värdet på de förvärvade andelarna elimineras mot det egna kapitalet och det egna kapitalet i koncernen blir de två företagens sammanlagda egna kapital (Carlsson *et al*).

WACC WACC står för Weighted Average Cost of Capital, vilket på svenska blir vägd genomsnittlig kapitalkostnad. WACC beräknas genom att man tittar på företagets befintliga finansiering och beräknar kostnaden efter skatt för varje finansieringsform. När detta är gjort vägs dessa samman med hänsyn tagen till hur viktig varje finansieringsform är för företaget och man får då fram företagets kapitalkostnad (Andrén *et al* 2003).

3.2 Vad är goodwill?

Enligt IFRS 3 p 52 kan goodwill som förvärvas i ett rörelseförvärv ”ses som en betalning för framtida ekonomiska fördelar som inte går att enskilt identifiera och inte heller redovisa separat”. Nedan visas en illustration på detta.

Figur 1 – Illustration av goodwill

Källa: Egen

3.2.1 Svensk goodwillhistoria

År 1944 kom den första regeln för redovisning av goodwill i Sverige och den återfinns i 1944 års ABL. I denna lag bestämdes det att goodwill som uppkommer i ett rörelseförvärv ska tas upp som en anläggningstillgång och skrivas av under högst tio år om det inte finns omständigheter som motiverar en längre period (Nilsson 1998).

1976 överfördes reglerna till BFL och kom då att inverka på alla företag och inte bara aktiebolag. En enda ändring skedde i den nya lagstiftningen, vilken innebar att goodwillposten inte under några omständigheter fick skrivas av på mer än tio år (Ibid.).

Under åttiotalet förekom en mängd olika sätt att behandla goodwill. Många företag följde BFL, en

del företag skrev bort goodwill helt med hänvisning till de brittiska reglerna, medan andra företag tittade på USA och tillämpade en avskrivning på 40 år (Ibid.).

1989 bildades Redovisningsrådet och 1991 kom de ut med en rekommendation som gjorde gällande att goodwill ska tas upp som en tillgång och skrivas av. Avskrivningstiden rekommenderades vara 10 år och fick aldrig vara mer än 20 år. Bortskrivning av goodwill var inte längre något alternativ och att skriva ned goodwill var även det otillåtet såvida det inte var absolut nödvändigt (Ibid.).

3.2.2 Goodwill i USA

IASBs och FASBs samarbete leder till att IASB tar stort intryck av hur reglerna ser ut i USA. Därför är det relevant att ge en kort beskrivning av goodwillredovisning enligt FASB.

2001 publicerade FASB FAS 141 *Business Combinations* och FAS 142 *Goodwill and Other Intangible Assets*, vilka påverkade koncernredovisningen för företag i USA (Schultze 2005). Enligt FAS 141 ska förvärvade tillgångar värderas till verkligt värde och skulder till nuvärde. Om immateriella tillgångar ingår i förvärvet ska dessa definieras som tillgångar avskilt från goodwill. Detta enligt specifika krav som gör en klar åtskillnad mellan identifierbara och icke-identifierbara immateriella tillgångar. Anledningen till detta är att endast samla icke-identifierbara tillgångar i goodwillposten. Rekommendationen FAS 141 reglerar endast goodwill vid tidpunkten för förvärvet. Därefter ska denna förvärvade goodwill hanteras enligt FAS 142, det vill säga året efter förvärvet. Goodwill skulle enligt tidigare rekommendation skrivas av över en given period. Enligt FAS 142 ska denna nu minst en gång om året värderas genom att relateras till en rapporteringsenhet, som är ett operativt segment i verksamheten, för att därefter värderas med ett test, vars syfte är att se om goodwillpostens värde har försämrats (Håkansson *et al* 2002).

3.3 IASB

IASC bildades 1973 genom en överenskommelse mellan redovisningsorgan i 10 länder (IASB 1 2006-12-28). 2001 tog IASB över IASCs uppgift att sätta upp redovisningsstandarder (IASB 2 2006-12-28). IASB är en oberoende, privat organisation som är baserad i London. Dess styrelsemedlemmar kommer från nio olika länder och har varierande bakgrund. IASBs uppgift är

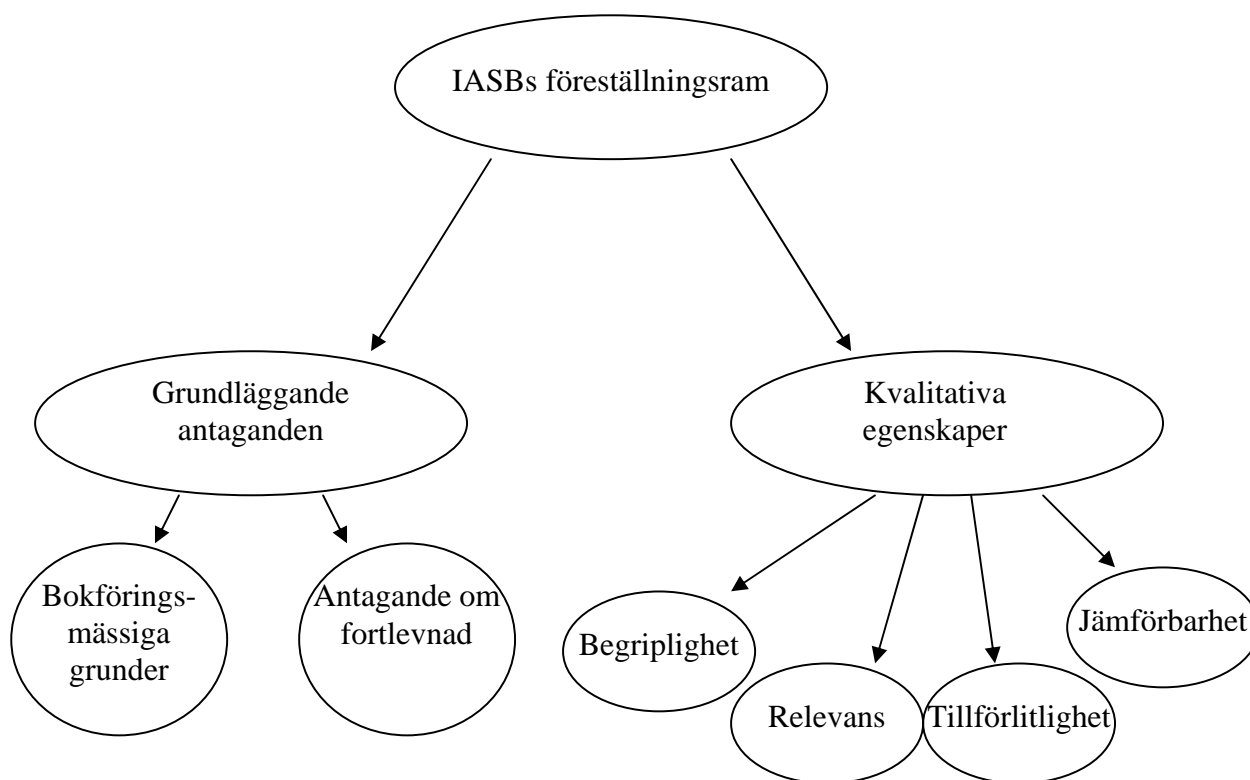
att:

”developing, in the public interest, a single set of high quality, understandable and enforceable global accounting standards that require transparent and comparable information in general purpose financial statements. In addition, the IASB co-operates with national accounting standard-setters to achieve convergence in accounting standards around the world” (IASB 3 2006-12-28).

De standarder som IASB ger ut kallades tidigare IAS, men kallas numera IFRS. Därmed finns det standarder med båda dessa förteckningar.

3.3.1 IASBs föreställningsram

Nedan visas en modell av de delar av IASBs föreställningsram som kommer att tas upp i uppsatsen. Efter denna följer en djupare genomgång av de element modellen består av.

Figur 2 – IASBs föreställningsram

Källa: Egen

Det finns två grundläggande antaganden i IASBs föreställningsram. Den första är att de finansiella rapporterna upprättas på bokföringsmässiga grunder, vilket innebär att de upprättas enligt

periodiseringsprincipen. Periodiseringsprincipen innebär att ”transaktioner och händelser bokförs när de inträffar och redovisas i de finansiella rapporterna för den period de hänför sig till” (IASBs föreställningsram p 22). Den andra är antagandet om företagets fortlevnad. Detta antagande innebär att de finansiella rapporterna upprättas utifrån att företaget bedriver en fortlöpande verksamhet och att det kommer att fortsätta att göra så inom en överblickbar tid (Ibid. p 23). De viktigaste kvalitativa egenskaperna i föreställningsramen är begriplighet, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet (Ibid. p 24).

Begriplighet

Den information som lämnas i de finansiella rapporterna ska vara begriplig för användarna. Det förutsätts att användarna har ”en rimlig kunskap om affärsverksamhet, ekonomi och redovisning samt att de är beredda att studera informationen med rimlig noggrannhet”. Dock är det inte tillåtet att utesluta relevant information om komplicerade frågor baserat på att det är svårt för användarna att förstå informationen (Ibid. p 25).

Relevans

Den information som de finansiella rapporterna ger ska vara relevant som beslutsunderlag. Informationen är relevant om ”den påverkar användarnas beslut genom att underlätta bedömningen av inträffade, aktuella och framtida händelser eller genom att bekräfta eller korrigera tidigare bedömningar” (Ibid. p 26).

Tillförlitlighet

Att informationen är tillförlitlig är ett måste för att den ska kunna användas som beslutsunderlag. Tillförlitlig information innebär att den inte innehåller väsentliga felaktigheter eller att den är vinklad. Information som är relevant, men osäker ska inte alltid redovisas. De finansiella rapporterna kan då ge en felaktig bild när de baseras på den osäkra informationen (Ibid. p 31-32).

Jämförbarhet

Av stor betydelse är att användarna av finansiella rapporter kan jämföra de rapporter företaget lämnat vid olika tidpunkter för att kunna se trender och följa utvecklingen. Det är inte bara ett företags rapporter som ska kunna jämföras över tiden, utan jämförelser mellan företag ska också vara möjliga. För att båda dessa typer av jämförelser ska kunna göras krävs att de värderingsprinciper och presentationstekniker som används görs på ett likformigt sätt dels inom företaget över tiden, dels i olika företag (Ibid. p 39).

En följd av kravet på jämförbarhet är att de redovisningsprinciper som tillämpats och eventuella ändringar av sådana ska redovisas (Ibid. p 40). Jämförbarhetskravet ska dock inte stå i vägen för utvecklingen av nya förbättrade redovisningsstandarder (Ibid. p 41).

Syftet med IASBs föreställningsram

Syftet med IASBs föreställningsram är att: (IASBs föreställningsram p 1)

- Vägleda utarbetandet av nya redovisningsstandarder och reviderandet av befintliga internationella redovisningsstandarder.
- Vägleda i arbetet mot en harmonisering av redovisningsreglering, standarder och metoder för att presentera finansiella rapporter.
- Vägleda normgivare i arbetet att utforma nationella redovisningsstandarder.
- Vägleda dem som upprättar rapporter enligt IAS.
- Vägleda revisorer i deras bedömning av om rapporterna upprättats enligt IAS.
- Vägleda användare av rapporterna vid deras tolkning av informationen.
- Ge kunskap om tankegångarna bakom innehållet i IAS.

Syftet med de finansiella rapporterna är att tillhandahålla information om företagets ekonomiska ställning, resultat samt eventuella förändringar i den ekonomiska ställningen. De finansiella rapporterna ska vara användbara för användarna vid beslut i ekonomiska frågor.

3.4 Antagna internationella redovisningsstandarder

Kravet att koncernredovisningen ska upprättas enligt de nya internationella standarderna gäller för företag inom EU och vars papper på balansdagen är noterade på en reglerad marknad i en av medlemsstaterna. De standarder som avses är IFRS och IAS, som utfärdas av det oberoende expertorganet IASB. Dessa kompletteras av tolkningsuttalanden från SIC och IFRIC (SOU 2003:71).

Bakgrunden till införandet av IASBs regelverk är att ett internationellt gemensamt regelverk med hög standard ansågs stärka marknadseffektiviteten och därmed minska företagens kapitalkostnader. Med tanke på att svenska företag allt mer verkar på den globala marknaden måste de följa den internationella utvecklingen och inte skapa egna redovisningslösningar som endast gäller i Sverige (Ibid.). De standarder som är av betydelse för syftet med vår uppsats är IFRS 3 och IAS 36. Dessa

kommer att presenteras här nedan.

3.4.1 IFRS 3

Eftersom IFRS 3 infördes som standard 2005 har den endast påverkat ett bokslut. I IFRS 1 finns regler för hur IFRS ska tillämpas den första gången, vilket för IFRS 3 i praktiken innebär att ett företag måste upprätta en ingångsbalansräkning vid tidpunkten för övergång till IFRS och årsredovisningen för 2005 måste innefatta minst ett års jämförande information enligt IFRS. Det innebär även att förvärv från och med 2004 räknas om enligt IFRS 3 samt att en nedskrivningsprövning av redovisad goodwill per den 1 januari 2004 ska genomföras (IFRS 1).

Syftet med IFRS 3 *Rörelseförvärv* är att ange hur utformningen av den finansiella rapporteringen ska se ut vid företagsförvärv. Den nya standarden skulle börja användas av företagen ”från och med början av det räkenskapsår som börjar den 31 mars 2004 eller senare” (IFRS 3 p 79). Eftersom de flesta företag startar sitt räkenskapsår vid årsskiftet började de inte använda den nya standarden förrän 2005. IFRS 3 har bland annat bidragit till att IAS 36 *Nedskrivningar*, och IAS 38 *Immateriella tillgångar* har reviderats (Ibid. p 79, 82). Då standarden våren 2004 ersatte de tidigare gällande reglerna i IAS 22 och RR 1:00 innebar det att en rad nya förändringar skulle träda i kraft (Ibid. p 86 och RR 1.00). De viktigaste förändringarna är följande:

- Alla företagsförvärv och samgåenden som omfattas av IFRS 3 ska redovisas enligt förvärvsmetoden (se definition s 20). Poolningsmetoden (se definition s 21), som tidigare var ett alternativ, är därför inte längre tillåten (IFRS 3 p 14).
- Samtliga identifierbara tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser i det nya förvärvade företaget ska redovisas till deras verkliga värden. Enligt den tidigare metoden i IAS 22 skulle endast en proportionell del av nettotillgångarna i det förvärvade företaget värderas till verkligt värde. Denna metod är numera inte tillåten enligt IFRS 3. Dessutom måste fler identifierbara immateriella tillgångar avskiljas från goodwillposten genom att redovisas som separata tillgångar (Ibid. p 36, 45)
- Goodwill ska inte längre skrivas av enligt plan, utan ska istället skrivas ned vid behov. Minst en gång per år testas goodwill med ett nedskrivningstest enligt IAS 36 (Ibid. p 55).
- Om negativ goodwill förekommer, som uppstår då de förvärvade nettotillgångarnas anskaffningsvärde understiger det verkliga värdet, ska det åsatta värdet först omprövas

på de förvärvade tillgångarna. Om det verkliga värdet fortfarande överstiger anskaffningstillgångarna ska det överskjutande beloppet redovisas som en intäkt i koncernredovisningen (Ibid. p 56)

- Avsättningar i förvärvsanalysen för omstruktureringsutgifter får endast ske om en sådan utgift redan innan förvärvsdagen redovisats i det förvärvade företaget (Ibid. p 43).
- Upplysningskraven har utökats avsevärt jämfört med tidigare. Förvärvaren ska bland annat lämna upplysningar som deras intressenter kan använda sig av för att bedöma den finansiella effekten av rörelseförvärv, vinster och förluster, samt ändringar i det redovisade värdet för goodwill under perioden (Ibid. p 66).

3.4.2 IAS 36

IAS 36 behandlar hur en nedskrivningsprövning ska utföras. Här tas de delar av IAS 36 som är relevanta för vår undersökning upp.

Nedskrivningsprövning

En kassagenererande enhet till vilken goodwill har hänförts ska prövas för nedskrivningsbehov årligen, men även oftare om det finns indikation på en värdeminskning. Vid en nedskrivningsprövning jämförs enhetens återvinningsvärde med dess redovisade värde inklusive goodwill. Om det redovisade värdet visar sig överstiga återvinningsvärdet föreligger det ett nedskrivningsbehov (IAS 36 p 90). Då detta är fallet ska det nedskrivna beloppet minska det redovisade värdet för goodwill som är hänförbart till den kassagenererande enheten och beloppet ska även kostnadsföras direkt i resultaträkningen (Ibid. p 104, 60). Denna prövning kan göras när som helst på året. Dock måste det vara vid samma tidpunkt varje år. Alla kassagenererande enheter behöver inte prövas samtidigt (Ibid. p 96).

Har en nedskrivning av goodwill skett i en tidigare period får inte denna nedskrivning återföras i en senare period. Det är alltså inte tillåtet att återföra en nedskrivning av goodwill (Ibid. p 124).

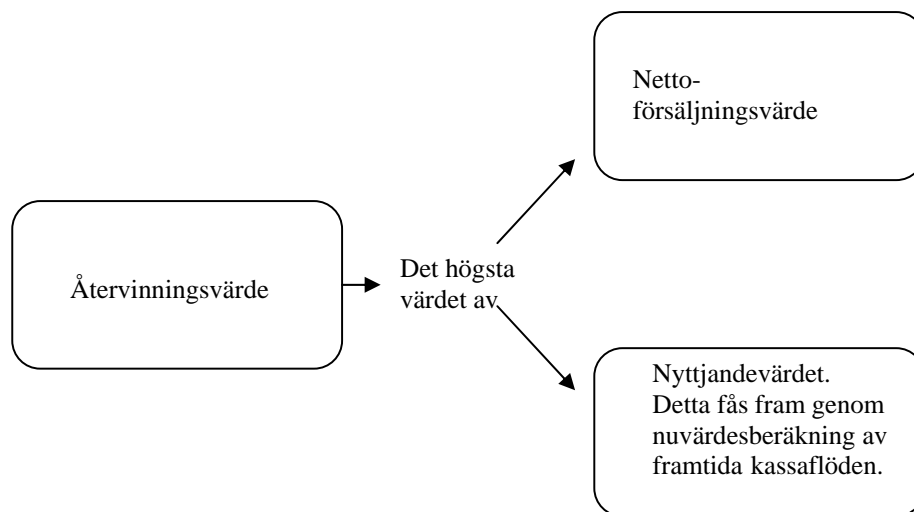
Kassagenererande enheter

Definitionen på en kassagenererande enhet är ”den minsta identifierbara grupp av tillgångar som vid en fortlöpande användning ger upphov till inbetalningar som i allt väsentligt är oberoende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar” (IAS 36 p 6).

När goodwill prövas för ett nedskrivningsbehov ska den goodwill som förvärvats i ett rörelseförvärv fördelas på de av koncernens kassagenererande enheter som väntas gynnas av synergierna från förvärvet. De enheter goodwill fördelas på ska vara den lägsta nivån som företaget övervakar goodwill på i den interna styrningen och de får ”inte vara större än ett segment baserat på antingen företagets primära eller sekundära indelningsgrund” (Ibid. p 80).

Återvinningsvärde

Återvinningsvärdet är det högsta av nyttjandevärdet och nettoförsäljningsvärdet (Ibid. p 74).

Figur 3 – Illustration av återvinningsvärdet

Källa: Egen

Företagen måste inte beräkna båda dessa värden. Om ett av dem överstiger det redovisade värdet för tillgången behöver tillgången ej skrivas ned och då behövs inte det andra värdet beräknas (Ibid. p 19).

Nettoförsäljningsvärde är i första hand ”det pris som finns i ett bindande avtal mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och har ett intresse av att transaktionen genomförs, justerat för sådana kostnader som är direkt hänförliga till försäljningen av tillgången” (Ibid. p 25). Om detta förhållande saknas och det finns en aktiv marknad är det marknadspriset minus försäljningskostnader som utgör dess nettoförsäljningsvärde (Ibid. p 26).

Nyttjandevärdet beräknas genom att det görs en uppskattning av framtida in- och utbetalningar som goodwill inom den kassagenererande enheten beräknas ge upphov till, samt att det görs ”en diskontering av dessa framtida betalningar” (Ibid. p 31).

Vid beräkning av framtida kassaflöden ska de antagandena som ligger till grund vara rimliga och

verifierbara och det ska läggas stor vikt vid externa faktorer. Kassaflödena ska baseras på de senast fastställda finansiella budgetar och prognoser för företaget (Ibid. p 33). Eftersom det oftast inte finns tillförlitliga budgetar eller prognoser som sträcker sig mer än fem år är det denna period som kassaflödena ska beräknas på. En längre period får användas om företagsledningen är övertygad om att dessa bedömningar är tillförlitliga och de kan visa detta (Ibid. p 35). Om en längre period än fem år används måste bedömningarna baseras på ett antagande om en oförändrad eller avtagande tillväxttakt. En ökande tillväxttakt får endast användas om det finns en bra anledning och den ska helst inte vara större än den långsiktiga tillväxttakten som företagets produkter har eller som den bransch har där företaget verkar (Ibid. p 33).

Diskonteringsfaktorn

Vid beräkandet av nyttjandevärdet används en diskonteringsfaktor. Denna används vid diskonteringen av framtida kassaflöden och ska anges före skatt och ”återspegla aktuella marknadsmässiga bedömningar av pengars tidsvärde och de risker som särskilt avser den tillgång för vilken uppskattningarna av de framtida kassaflödena inte har justerats” (Ibid. p 55).

Den diskonteringsfaktor som används vid beräkning av nyttjandevärdet ska inte reflektera de risker som de uppskattade kassaflödena redan är justerade för. Detta är för att undvika en dubbelberäkning (IAS 36 p A15). Diskonteringsfaktorn ska återspegla intervallet av alla möjliga utfall och inte bara det utfall som är mest troligt (Ibid. p A3).

Det som ska avspeglas i diskonteringsfaktorn är:

- ”Pengars tidsvärde fram till slutet av tillgångens nyttjandeperiod” (Ibid. p A16).
- ”förväntningar om möjliga variationer vad gäller dessa kassaflödens storlek och tidpunkt” (Ibid. p A1).
- ”priset för att bära den osäkerhet som finns i tillgången” (Ibid. p A1).
- ”andra faktorer, som ibland ej går att identifiera, som marknadsaktörer skulle återspegla vid prissättning av de framtida kassaflöden företaget förväntar sig att erhålla från tillgången” (Ibid. p A1).

Hur påverkar då diskonteringsfaktorn resultatet av nedskrivningstestet? För att fastställa huruvida det föreligger ett behov av en nedskrivning av goodwill jämförs det redovisade värdet på goodwill med nuvärdessumman av de framtida kassaflöden som goodwill förväntas ge upphov till (nyttjandevärdet). Vi ska här ge ett exempel på en enkel nuvärdessummaberäkning.

Vi antar att goodwill förväntas ge upphov till ingående kassaflöden på 30 000 varje år i fem år och vi använder en diskonteringsfaktor på 10 %. För att få fram nuvärdessumman använder vi oss av formeln:

$$\frac{1-(1+r)^{-N}}{r}$$

Där r är diskonteringsräntan och N är antal år.

När vi för in 10 % och fem år i formeln får vi värdet 3,7908. Detta är nusummefaktorn. Denna multipliceras sedan med 30 000 och vi får värdet 113 724. Alltså är en goodwill post som ger inbetalningar på 30 000 kronor årligen i fem år idag värd 113 724 kronor (Yard 2001).

Om vi sen använder samma siffror och samma antal år, men ökar diskonteringsräntan till 15 % får vi en nusummefaktor på 3,3522. När vi multiplicerar med 30 000 får vi 100 566. Som vi ser är denna summa (100 566) lägre än den summa vi fick när vi använde oss av en diskonteringsfaktor på 10 % (113 724). Av detta kan vi dra slutsatsen att ju högre diskonteringsfaktor som används vid nusummeberäkning desto lägre nuvärdesumma, får man fram. Översatt i vårt sammanhang betyder det att ju högre diskonteringsfaktor som används vid beräkandet av nyttjandevärdet desto lägre blir detta värde (Ibid. 2001).

Upplysningskrav

Vid en nedskrivning ska företaget redovisa för varje tillgångsslag vilket belopp nedskrivningen avser och vilka poster i resultaträkningen som påverkats (IAS 36 p 126). Följande upplysningar för väsentliga nedskrivningar av goodwill ska lämnas i redovisningen (Ibid. p 130):

- Företaget ska redovisa de händelser och omständigheter som bidragit till nedskrivningen av goodwill.
- Företaget ska redovisa beloppet på nedskrivningen.
- Företaget ska beskriva den kassagenererande enheten till vilken goodwillposten hör.
- Företaget ska ange om återvinningsvärdet för goodwillposten utgörs av nettoförsäljningsvärdet eller av nyttjandevärdet
- Vid nettoförsäljningsvärde ska företaget ange grunden för att fastställa nettoförsäljningsvärdet. Ett exempel är aktiv marknad.
- Vid nyttjandevärde ska den diskonteringsfaktor som använts i beräkningarna anges.

Följande upplysningar ska lämnas i redovisningen för varje kassagenererande enhet där det

redovisade värdet för goodwill, som är fördelat på enheten, är betydande i storlek jämfört med det totala redovisade goodwillvärdet för företaget (IAS 36 p 134):

- Företaget ska redovisa goodwillvärdet för varje kassagenererande enhet.
- Företaget ska redovisa om återvinningsvärdet utgörs av nyttjandevärdet eller nettoförsäljningsvärdet.
- Baseras företagets återvinningsvärde på nyttjandevärdet ska följande redovisas:
 - En beskrivning av de antaganden som kassaflödesprognoserna baserats på för den period som täcks av de senaste budgetarna/prognoserna.
 - En beskrivning av den metod som företagsledningen använt för att fastställa värdet/värdena för varje viktigt antagande. De ska även beskriva om värdet/värdena återspeglar tidigare erfarenheter eller överensstämmer med externa informationskällor.
 - Den period som företagsledningen har prognostiserat kassaflöden på och den ska vara grundad på finansiella budgetar/prognoser. Har företaget använt en längre period än fem år ska de motivera detta.
 - Då perioden är längre än budgetarna/prognoserna ska tillväxttakten som använts efter dessa anges. Överstiger tillväxttakten den som företaget har för sina produkter eller för sin bransch ska detta motiveras.
 - Företaget ska även ange vilken diskonteringsfaktor de använt.
- Om återvinningsvärdet baseras på nettoförsäljningsvärdet ska den metod som använts för att fastställa detta värde anges. Har inte företaget kunnat använda ett observerbart marknadspris för enheten ska följande framgå:
 - Företaget ska beskriva varje viktigt antagande som de grundat nettoförsäljningsvärdet på.
 - Företaget ska beskriva den metod de har använt för att fastställa värdet/värdena för varje viktigt antagande. De ska även redovisa om värdet/värdena återspeglar tidigare erfarenheter eller överensstämmer med externa informationskällor.
- Finns det möjlighet att en tänkbar förändring i ett viktigt antagande skulle leda till att det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet måste företaget redovisa detta.

4 Empiri

Vi kommer här att presentera resultaten från undersökningarna av årsredovisningarna samt resultaten från de företag, redovisningsbyrå och goodwillexperten som vi intervjuat. Svaren från de intervjuade företagen kommer att behandlas anonymt och presenteras varje respondent för sig.

4.1 Dokumentstudier

För att ha möjlighet att urskilja företagens korrekthet i redovisningen av goodwill jämför vi de krav som IAS 36 har med de uppgifter som företagen redovisat i sina årsredovisningar. Följande punkter har varit av intresse:

- Huruvida en nedskrivning av goodwill har genomförts under året och om så är fallet har företaget lämnat upplysningar om de händelser som lett till nedskrivningen och vilket belopp goodwill ska skrivas ned med? Har företaget även beskrivit den kassagenererande enheten där nedskrivningen sker?
- Har företaget redovisat en uppdelning av goodwillposten på kassagenererande enheter och i så fall hur många är dessa enheter?
- Utgörs återvinningsvärdet av nyttjandevärdet eller av nettoförsäljningsvärdet?
- I de fall återvinningsvärdet utgörs av nyttjandevärdet har då företaget en beskrivning av de viktiga antaganden som kassaflödena är baserade på och en beskrivning av företagsledningens metod att fastställa värdet på dessa antaganden? Har företaget även uppgett den period kassaflödena är prognostiserade på samt den antagna tillväxttakten som använts om perioden är längre än de senast gjorda budgetarna eller prognoserna?
- Den diskonteringsfaktor som använts vid beräkningarna av framtida kassaflöden och om den är redovisad före eller efter skatt?

Detta är punkter som IAS 36 föreskriver ska finnas med i företagens årsredovisningar. Utöver dessa punkter har vi kontrollerat företagens goodwillpost i förhållande till deras totala tillgångar, för att kunna urskilja om det föreligger några skillnader som är beroende av goodwillpostens storlek.

4.1.1 Nedskrivning

När ett företag gör en nedskrivning finns det vissa bestämda upplysningskrav som de måste redovisa. Nedan i tabell 1 redovisas de företag som genomfört en nedskrivning 2005 och vilka upplysningskrav de uppfyllt. Ne-grund står för den grund som företaget ska ange vid nettoförsäljningsvärde och ny-diskonteringsfaktor står för den diskonteringsfaktor som företagen ska ange vid nyttjandevärde. X betyder att företagen har uppfyllt kravet. Av de 44 företag som undersökts har nio stycken redovisat en nedskrivning under 2005. Alla nio lämnar upplysningar om vad som ligger bakom nedskrivningen och den mest förekommande förklaringen är försämrade marknadsförhållanden och svag lönsamhet som används i fyra respektive tre av fallen. Av de nio företagen har två stycken företag inte lämnat någon uppgift om vilken kassagenererande enhet nedskrivningen berör. Ett av företagen har endast använt nettoförsäljningsvärdet när de beräknat värdet på den enhet där nedskrivningen återfanns. Ett annat företag har använt både nyttjandevärde samt nettoförsäljningsvärdet och ett tredje har inte angivit vilket återvinningsvärde de har använt. De övriga sex företagen har använt nyttjandevärde. De företag som använt nyttjandevärdet har samtliga angett diskonteringsfaktorn och det företag som endast har använt nettoförsäljningsvärdet har även angivit en grund, vilken är att ett dotterföretag har avvecklats.

Tabell 1 – Tabell över vilka upplysningskrav de företag som gjort nedskrivning uppfyller

Koncernföretag	Händelser	Belopp	KGE*	Återvinningsvärde	Ne**-grund	Ny***-diskonteringsfaktor
Axfood	X	51 Mkr	X	Ne	X	
Höganäs	X	34 Mkr	X	Ny		9,40 %
NCC	X	86 MSEK	X	Ny		5-9 %
Peab	X	30 Mkr	X	Ny		10 %
Skanska	X	108 Mkr	X	Ny+Ne		9-13 %
SKF	X	24 Mkr				18-19 %
Stora Enso	X	8 Mkr		Ny		8,2-10,3 %
Swedish Match	X	57 MSEK	X	Ny		8,80 %
Tele 2	X	278 Mkr	X	Ny		10-13 %

*Kassagenererande enhet

**Nettoförsäljningsvärde

***Nyttjandevärde

Tabell 2 – Uppfyllda krav för samtliga företag i undersökningen

Koncernföretag	Goodwill	KGE*	Återvinningsvärde	Antagande	Metod	Period	Tillväxttakt	Diskonteringsfaktor
ABB	11 %	X4	Ny**	X				
Alfa Laval	22 %	X2	Ny		X	X		X
Assa Abloy	47 %	X4	Ny	X	X	X	X	X
Astra Zeneca	5 %	X1	Ny	X	X	X		X
Atlas Copco	17 %	X14	Ny	X	X	X	X	X
Autoliv	30 %	X3	Ny					
Axfood	15 %	X5	Ny+Ne***	X	X	X		X
Boliden	14 %	X2	Ny	X	X			X
Electrolux	5 %	X5	Ny		X	X		X
Elekta	30 %	X4	Ny	X	X	X		X
Eniro	66 %	X6	Ny		X	X	X	X
Ericsson	3,5 %	X1	Ny	X	X			X
Getinge	33 %	X3	Ny		X	X	X	X
Hexagon	35 %							
Holmen	2 %	X1	Ny	X		X		X
Höganäs	2 %	X5	Ny		X	X	X	X
JM	0,7 %	X1						
Kinnevik	0,005 %	X2	Ny					
Lawson Software	2,3 %	X	Ny					
Meda	46 %	X2	Ny		X	X	X	X
Millicom	3 %	X5	Ny			X	X	X
MTG	18 %	X3	Ny	X	X	X		X
NCC	6,5 %	X3	Ny	X	X	X	X	X
Nobel Biocare	25 %	X4	Ny+ Ne	X	X			X
Nobia	25 %	X7	Ny	X	X			X
Nokia	0,4 %		Ny					
Oriflame	1,4 %							
Peab	2,8 %	X7	Ny	X	X	X	X	X
Saab	6 %	X5	Ny		X			X
Sandvik	8,3 %	X6	Ny		X	X	X	X
SAS	5 %	X13	Ny	X	X	X	X	X
SCA	15 %	X7	Ny	X	X	X	X	
Scania	1,4 %	X						
Seco Tools	3,7 %	X1	Ny	X				X
Securitas	38 %	X6	Ny	X	X	X	X	X
Skanska	6 %	X9	Ny+Ne	X	X	X		X
SKF	3 %	X3	Ny+Ne					X
Stora Enso	5 %	X7	Ny	X	X	X	X	X
Swedish Match	17 %	X	Ny	X	X	X	X	X
Tele 2	39 %	X7	Ny	X	X	X	X	X
TeliaSonera	31 %	X5	Ny+Ne	X	X			X
TietoEnator	33 %	X	Ny	X	X	X	X	X
Trelleborg	31 %	X5	Ny	X	X	X	X	X
Volvo	4,3 %	X6	Ny	X	X			X

*Kassagenererande enhet

**Nyttjandevärde

***Nettoförsäljningsvärde

I tabell 2 ovan framställs de upplysningskrav som företagen ska ange när de gör ett nedskrivningstest av goodwill enligt IAS 36. Rubriken goodwill innebär goodwill i procent i förhållande till företagens totala tillgångar. Ett X innebär att företaget har uppfyllt kravet. Ett X och en siffra betyder att företaget har uppfyllt kravet om kassagenererande enheter samt även hur många kassagenererande enheter företaget har.

4.1.2 Kassagenererande enheter

Angående redovisningen av de kassagenererande enheter som företagen har identifierat är det tre företag som inte redovisar någon uppdelning alls. Utöver dessa tre anger fyra företag att de har delat upp goodwillposten men de har inte specificerat den utan skriver endast att den är uppdelad exempelvis geografiskt eller per affärssegment. Resterande 37 företag baserar sin uppdelning på divisioner, produktlinjer, förvärv, affärssegment, geografiska områden och marknadsområden. Av de undersökta företagen finns det alltifrån en kassagenererande enhet upptill 14 stycken kassagenererande enheter. Det antal enheter som är mest förekommande är fem stycken och på andra plats kommer en följd av tre och sju stycken enheter.

4.1.3 Återvinningsvärdet

Redovisat värde ska jämföras med återvinningsvärdet för att fastställa eventuellt nedskrivningsbehov av goodwill. Återvinningsvärdet utgörs av det högsta av nyttjandevärdet och nettoförsäljningsvärdet. Fyra av de 44 företagen har inte redovisat vilket av dessa två värden som utgör dess återvinningsvärde. Det främst förekommande värdet är nyttjandevärdet, vilket i 35 av fallen är det enda värdet. I fem företag används både nyttjandevärde och nettoförsäljningsvärde som återvinningsvärde och det beror på att företagen, under samma år som årsredovisningen sammanställts, gjort ett förvärv och har därmed möjlighet att använda verkligt värde.

4.1.4 Antagande och metod

Vid beräkningen av nyttjandevärdet ska företagen beskriva de antaganden som ligger bakom kassaflödesprognoserna samt beskriva den metod de har använt vid värderingen av dessa kassaflöden. De ska även ange om denna metod återspeglar tidigare erfarenheter eller överensstämmer med externa informationskällor (IAS 36 p 134).

Av de 44 företagen är det endast 26 stycken som har angett de antaganden som

kassaflödesprognoserna bygger på och fyra av dessa är inte utförliga. 18 stycken företag redovisar alltså inte dessa antaganden och fyra stycken av dem som inte redovisar sina antaganden är de som tidigare inte heller redovisat vilket värde de valt som återvinningsvärde. Några exempel på antaganden är kostnader, rörelsekapitalbehov, investeringsbehov samt konkurrenssituation.

Metoden som företagen använt för att värdera kassaflödena med har 31 stycken företag angett. 21 stycken av dem skriver endast exempelvis prognoser, affärsplaner eller budget, medan sex stycken anger både externa källor och historiska erfarenheter. De resterande fyra företagen anger endast externa källor eller historiska erfarenheter och dessa är tre respektive ett företag.

4.1.5 Period

Enligt IAS 36 p 134 ska företagen även ange vilken period de har prognostiserat sina kassaflöden på och om den är längre än fem år ska de motivera varför en längre period krävs. 18 stycken företag redovisar ingen period för sina prognostiserade kassaflöden och av dessa är fyra stycken de som tidigare inte redovisat något återvinningsvärde. Av de 26 som redovisat en period överstiger sju företag femårsgränsen. Det är bara ett av företagen motiverar varför en längre period krävs, vilket beror på är att den valda perioden speglar aktuella produkters patentskydd.

Den vanligaste perioden som företagen använder sig av är fem år, men treårsperioden förekommer även den ofta. De perioder som överstiger fem år ligger på endera tio eller 20 år.

4.1.6 Tillväxttakt

Om perioden överstiger de senast gjorda budgetarna eller prognoserna som kassaflödena baserats på ska företagen ange den tillväxttakt som de har använt (IAS 36 p 134). Många av företagen har angett en tillväxttakt även om de inte överstigit femårsperioden. 18 stycken företag har angett en tillväxttakt och av dessa är fyra stycken företag som har överstigit femårsperioden. Tre företag som har överstigit perioden har alltså inte angett någon tillväxttakt. Tillväxttakten varierar mellan noll procent till 15 procent. Det är mest vanligt att den ligger i intervallet två till fyra procent.

4.1.7 Diskonteringsfaktorn

För att diskontera de kassaflöden som företagen beräknar fram används en diskonteringsfaktor. Denna faktor får företagen oftast fram genom att använda WACC- metoden (se definitionslista s

21). I de undersökta årsredovisningarna redovisar 34 företag den diskonteringsfaktor de använt medan tio av företagen inte redovisar sin faktor. Fyra av dessa tio företag har även undvikit att ange vilket värde de använt som återvinningsvärde.

19 av företagen gör enligt IAS 36 och redovisar faktorn före skatt. Dock väljer fyra företag att redovisa diskonteringsfaktorn efter skatt och elva väljer att inte ange om faktorn är före eller efter skatt, vilket gör att en jämförelse rakt över skulle ge en felaktig bild. Ändå kan vi se att bland de företag som redovisar faktorn före skatt ligger 14 företag i intervallet åtta till elva procent och de andra fem ligger från 12 till 18 procent.

4.1.8 Goodwillpostens storlek

Goodwillposten varierar avsevärt mellan företagen. Vid en jämförelse mellan företagens goodwill i förhållande till deras totala tillgångar finns det företag som endast har en liten goodwillpost på ca 0,5 procent och andra har mer avsevärd goodwill som kan ligga på upp till 66 procent av deras totala tillgångar. I tabell 3 nedan visas i vilka intervaller företagen befinner sig. De flesta företagen återfinns i intervallet 0-9 procent, där 22 företag befinner sig. I intervallet 10-19 procent befinner sig sju av företagen, 20-29 procent befinner sig tre av företagen och i intervallet 30-39 procent återfinns nio företag. De resterande tre företagen återfinns i intervallet 40-49 procent och i intervallet 60-69 procent.

Tabell 3 – Goodwill i förhållande till totala tillgångar

ANTAL PROCENT ENHETER	ANTAL FÖRETAG
0-9 %	22
10-19 %	7
20-29 %	3
30-39 %	9
40-49 %	2
50-59 %	
60-69 %	1

4.2 Intervjuer

Här presenteras resultaten av de intervjuer som genomförts. Först presenteras intervjuerna med företagen. Detta görs genom att de frågor som ställts redovisas först följt av de svar som givits av respektive företag. Företagen kallas A, B, C och D då det varit en önskan från några av dem att vara anonyma. Därefter redovisas intervjuerna med teoretikerna. Detta görs på samma sätt som för företagen bortsett från att dessa inte är anonyma.

4.2.1 Intervjuer med företagen

1. Hur har Ert företag gått tillväga vid identifieringen av Era kassagenererande enheter?
2. Anser Ni att det finns en risk att goodwillvärdet inte blir tillförlitligt vid beräkningen av återvinningsvärdet, om den kassagenererande enheten är för stor?
3. Vid beräkningen av Ert återvinningsvärde har Ni använt er av nyttjandevärdet. Varför har Ni endast använt Er av detta sätt?
4. Vid beräkningen av nyttjandevärdet vilka antaganden gjorde Ni för att kunna beräkna framtida kassaflöden?
5. Vad baserar Ni den diskonteringsränta på som Ni använde för att diskontera de framtida kassaflödena vid beräkningen av nyttjandevärdet?
6. Anlitade Ni Er revisor eller annan person vid bedömningen av Er goodwillpost?
7. Har Er revisor kommenterat Ert sätt att redovisa goodwill?
8. Vilka för- och nackdelar anser Ni att nedskrivningstest av goodwill har jämfört med avskrivningar?
9. Med tanke på era erfarenheter från 2005 års arbete med årsredovisningen, kommer Ni att göra något annorlunda i Er årsredovisning för 2006?

Företag A

- 1 Vid identifieringen av kassagenererande enheter använder företag A sig av de två huvuddivisionerna som är försäljningsenheter. Dessa, som utgör grunden, är vidare indelade i segmenterade stödfunktioner som bland annat utgörs av fabriker och distribueringscenter. Företaget har valt att inte gå längre ned då det kan bli för detaljerat.
- 2 Företaget anser att goodwillvärdet riskerar att ej bli tillförlitligt om den kassagenererande enheten är för liten, vid beräkning av återvinningsvärdet. De har valt att inte bryta ner sina

kassagenererande enheter på lägre nivå än den de har på grund av att det kan bli för detaljerat. De anser att det vid en organisationsförändring kan bli rörligt med för låga nivåer och att det därmed inte får stabilitet. Det ska vara hanterbart, och då företaget är en matrisorganisation är det svårt att fördela stödfunktionerna på många små kassagenererande enheter. Uppköpta enheter integreras så fort att det blir svårt att härleda dem, och vid omorganisationer blir resultatet att de inte går att följa.

Företaget anser att på för låga nivåer riskerar de att göra nedskrivningar som endast motiveras på kort sikt, men ej på lång. Det kanske bara är en tillfällig nedgång som identifierats. Någon marknad kan ha det tuffare ett år, men detta behöver dock inte betyda att det är en långsiktig nedgång. Ett annat problem är att marginalerna för internpriserna kan vara olika i olika enheter (länder). Kontrolleras en enhet med dålig marginal så ger det fel information. Därför måste företaget kontrollera enheten i hela sitt sammanhang. Övriga enheter har kanske större marginaler så sammantaget väger de upp varandra. Allt hänger ihop och det blir därför ointressant att endast titta på en enhet. De anser att i ett stort, internationellt och komplext företag med hög grad av integration blir det meningslöst att ha en alltför detaljerad uppdelning.

- 3 Anledningen till att företaget använt sig av nyttjandevärdet, säger de, är att det är det enda sättet det finns någon säkerhet i.
- 4 Vid beräkningen av nyttjandevärdet har företag A använt sig av en 20-årig prognos, då de anser att fem år är för kort period. Detta på grund av antagandet om going concern (se definition s 20). De använder sig av en rullande forecast som uppdateras varje kvartal, 12 månader framåt. Första året tittar de på forecasten, år två och tre tittar de på långtidsplaneringen och år fyra till 20 tittar de på den förväntade tillväxttakten inom industrin. Nuvärdet i beräkningarna baseras på de prognostiserade EBITDA-siffrorna (se definition s 20) för de kommande 20 åren, med avdrag för prognostiserade investeringar och förändringar i rörelsekapitalet under samma period.
- 5 För att diskontera framtida kassaflöden, använder företag A en diskonteringsränta som baseras på WACC. Denna består av komponenterna skuld och eget kapital, där ränta på lånefinansiering och avkastning på eget kapital vägs samman. Denna modell har använts av företaget i flera år och är därför etablerad.

- 6 Företag A säger att de har haft diskussioner med revisorerna där de berättar hur de tänkt göra vid bedömning av goodwillposten och har då fått synpunkter på detta. Information och förankring är det som gäller. De har även fått hjälp av sina revisorer med nedskrivningsmodellen. Företaget anser att det är viktigt att alla är överens, då undviks behovet att göra om något i slutet.
- 7 Vid frågan om revisorerna har haft något att kommentera på vad gäller företags sätt att redovisa goodwill svarar företag A att revisorerna har hjälpt till vid utformningen av nedskrivningsmodellen. Annars fanns det inga invändningar.
- 8 En fördel med det nya regelverket anser företaget är att det ska ske ett nedskrivningstest vid en indikation på ett nedskrivningsbehov. De anser dock att det kan vara riskabelt att ersätta avskrivningar med endast nedskrivningar. De antaganden som nyttjandevärdet baseras på kan anpassas efter om företaget vill göra en nedskrivning eller ej då dessa är subjektiva. Med tiden kan detta ge obehagliga överraskningar då flexibiliteten i antaganden kan göra att ett nedskrivningsbehov som tidigare inte identifierats plötsligt dyker upp på grund av att någon komponent ändrats. Till exempel kan det finnas en risk att en ny VD, med andra värderingar, kommer in och ser ett behov till en stor nedskrivning, vilket skulle leda till att börskursen sjunker.

Företagsrepresentanten tycker det är bra med upplysningskraven, men att dessa kan leda till "information-overload". Personerna som läser rapporterna orkar kanske inte sätta sig in i all information eller så förstår de den inte. Företaget har inte möjlighet att göra rapporterna mer lättlästa eftersom de då går ifrån reglerna. Reglerna anses vara för komplexa och detaljerade. Folk måste trots allt förstå varför all information står med. Det som är bra med de nya reglerna är att de ger en mer rättvisande bild, frågan är om folk verkligen läser rapporterna och förstår dem.

- 9 Med 2005 års årsredovisning bakom sig tänker företag A ändra en del till årsredovisningen för 2006. De kommer bland annat att ange varför de använder sig av en prognostid på mer än fem år, och förklara mer om vad som ligger bakom EBITDA. De ska även redovisa hur mycket goodwill som fördelas per kassagenererande enhet, även om de tycker att detta är nonsensuppgifter. De anser istället att det är det sammanlagda värdet på alla tillgångar i den kassagenererande enheten som är det intressanta.

Företag B

1. De kassagenererande enheterna delar företag B främst upp på de förvärv som goodwill genereras från. Om förvärvade företag integreras direkt försöker de bryta ut nivåer, även om detta ibland kan vara svårt.
2. Företaget anser att om den kassagenererande enheten är för stor finns det risk att goodwillvärdet inte blir tillförlitligt vid beräkningen av återvinningsvärdet och att det kan finnas brister som inte kommer fram. Företagsrepresentanten menar dock att om ambitionen att bryta ner verksamheten till minsta möjliga kassagenererande enheter finns, så kan man inte kräva mer.
3. Anledningen till att företag B endast använder sig av nyttjandevärde, är för att de inte kan få fram verkligt värde. Att verkligt värde finns som alternativ, säger företaget, är om man gjort en extern värdering som syftar till något annat men som kan användas även till detta. Men detta kan inte göras varje kvartal.
4. Företaget använder sig av en period på tio år vid beräkningen av nyttjandevärdet. För att beräkna framtida kassaflöden har företag B fått in uppgifter om omsättning, rörelsemarginal, rörelsekapitalbehov, investeringsbehov, skattebelastning och diskonteringsränta från de olika enheterna i verksamheterna. De använder sig av sin revisionsbyrås modell, men har även tagit fram en egen. De anser även att de antaganden som nyttjandevärdet baseras på är subjektiva men nämner också att efterhand som nedskrivningstestet blir vardag kan företagen ej ligga för långt ifrån de verkliga siffrorna.
5. Företaget baserar sin diskonteringsränta på WACC. Det som vägs in i WACC är börsvärde på eget kapital, den riskfria ränta, en lång ränta (baserat på statsobligationer), marknadens riskpremie (hämtad från deras revisionsbyrå), samt företagsrisken beta.
6. För att bedöma goodwillposten har företag B fått hjälp av sin revisor. De har använt sig av revisionsbyrås modell, och stämt av med dem om hur modellen ska användas. Skulle det råda osäkerhet om något vänder sig företaget till revisionsbyrås ”guru”.

7. Enligt företag B var deras revisor positiv till hur de redovisat goodwill, och hade därmed inget speciellt att anmärka på.
8. Företag B ser bara nackdelar med nedskrivningstestet. Företagsrepresentanten säger att det inte känns bra att goodwill ligger kvar år efter år och att det övervärde som betalats borde klinga av efter åren. Tvingas ett företag att skriva ned mycket goodwill kan det bli jobbigt för verksamheten. Goodwillposten är inte så betydande för detta företag, men de anser att i ett företag där den är det så öppnar det för en subjektiv hantering.
9. Till 2006 års årsredovisning har företag B tänkt göra mindre justeringar för att vara tydligare. Annars ska de uppdatera vissa data som diskonteringsräntan, och titta på skatteeffekter. Företagsrepresentanten säger att det är mycket som ska parera för att få det så likt verkligheten som möjligt.

Företag C

1. De kassagenererande enheterna, såsom företag C har delat upp dem, är produktionsbaserade. De motsvaras av tillverkningsenheterna då det är här investeringarna görs. 2006 ändras indelningen till att vara kundorienterad
2. Företaget anser att det finns en risk att goodwillvärdet blir otillförlitligt, om den kassagenererande enheten blir för stor. De tror dock att företag bryter ner enheterna i mindre delar internt, även om de inte visar detta utåt. Företagsrepresentanten menar att det måste man göra eftersom att man ändå måste veta var tillgångarna som genererar kassaflöden finns. Det måste begäras in information från enheterna.
3. Företaget använder sig endast av nyttjandevärdet då de anser att det är svårt att få fram nettoförsäljningsvärdet.
4. Företag C beräknar sina kassaflöden fem år framåt. Dessa beräkningar baseras på den strategiska planen som räcker fem år fram i tiden och som revideras varje år. Denna tar

hänsyn till bland annat investeringar, rörelseinkomst, tillväxttakt och total användning av tillgångar. Som utgångspunkt använder sig företaget av sin revisionsbyrås modell.

5. Diskonteringsräntan som företag C använder är baserad på WACC (se definition s 21) och det allmänna ränteläget.
6. Företaget använder sig av sin revisionsbyrås modell. De gör först ett utkast för att sedan ha möte med revisorerna som ger sina synpunkter. Företagets enheter i USA gör sina egna utkast medan de för övriga enheter upprättas på huvudkontoret. VD för respektive enhet måste dock vara med på och tro på den strategiska planen, vilken nyttjandevärdet baseras på.
7. Företagets revisor har inte haft några kommentarer på hur goodwillposten redovisas. Dock har diskussion förts om den nedskrivning som genomfördes i det tredje kvartalet 2005 skulle ha gjorts tidigare.
8. Företagsrepresentanten tror att avskrivningar kommer att komma tillbaka. Denne menar att man bara skapat något annat i och med att man nu klassificerar en del av det som tidigare kallats goodwill för immateriella tillgångar. Dessa skrivs ju fortfarande av. Företaget tror inte att ett värde bara kan ligga kvar. Vid förvärvet räknar man med att köpet ska gå ihop på ett visst antal år och därför bör man skriva av goodwill. Avskrivning utesluter inte att det genomförs nedskrivningar vid behov.

Företagsrepresentanten tror att det finns en risk att det inte genomförs en nedskrivning om inte nedskrivningstesten tas på allvar till exempel då företag ser en chans till att redovisa en bra vinst. Revisorerna spelar då en stor roll. Om det går dåligt för ett företag kan det gå ännu sämre om det tvingas gör stora nedskrivningar. Dessa nedskrivningar kommer att vara större än de hade varit om det hade skett en avskrivning av värdet varje år.

9. Inför 2006 års redovisning säger företag C att det inte kommer att ändras på något. De kommer att fortsätta att använda sin revisionsbyrås modell och den strategiska planen vid sina beräkningar.

Företag D

1. De kassagenererande enheterna delas upp på företagets fem affärsområden som är operativt indelade.
2. Företag D anser att det finns en risk att goodwillvärdet inte blir tillförlitligt om den kassagenererande enheten är för stor. Det kan finnas behov längre ner som man kan missa. De säger dock att man måste se det praktiskt, genom att gå efter verksamheten och hur den är uppdelad.
3. Företaget använder sig bara av nyttjandevärdet vid beräkning av återvinningsvärdet, då de inte kan få fram verkligt värde. De säger att detta är nästintill omöjligt, och att det därför inte blir aktuellt.
4. Vid beräkningen av nyttjandevärdet använder sig företaget av de prognoser och förväntningar som finns. De har en strategisk plan för fem år framåt, och använder sig av den erfarenhet och känsla de har. Företagsrepresentanten anser att beräkningen är subjektiv, men att ledningen måste kunna stå för den. Den strategiska planen måste vara realistisk och företaget måste ha underlag för siffrorna.
5. Företaget baserar sin diskonteringsränta på den långa räntan (10-12 år), plus en riskpremie som motsvarar marknadens förväntningar. Två tredjedelar av räntan är baserad på euromarknaden.
6. Med sin revisor har företaget haft diskussioner om kassagenererande enheter, och vilken nivå för dessa som är lämplig.
7. Revisorn har velat att företaget lämnar ut fler uppgifter om antaganden och att de ska vara mer utförliga i sin analys. Men samtidigt som de ska vara mer beskrivande vill inte företaget lämna ut för mycket detaljer.
8. En nackdel med det nya nedskrivningstestet säger företaget är att om det går dåligt för ett företag, så blir resultatet av nedskrivningstestet riktigt dåligt. Detta kan leda till väldiga kast i resultaten och då kan det slå hårt i ett redan svårt skede. Processen anses även vara besvärligare då det kräver mer av bolagen. En fördel tycker denna företagsrepresentant är att

man kan vara säker på att goodwill har minskat i värde då den skrivs ned. Det är även bra att en tillgång kan behålla sitt värde eftersom det inte alltid är säkert att denna har minskat i värde över tiden. Företaget anser även att jämförbarheten mellan bolag i olika branscher ökar.

9. Till 2006 års årsredovisning planerar företag D att bli mer utförlig i sin beskrivning av antagande och känslighetsanalys. De ger oss även en förklaring till varför många företag inte har gett all den information som IAS 36 kräver, vilket är därför att de inte vill lägga sig på en alltför hög nivå i början. Företag vill ej sälja ut allt och man vill även se hur andra företag går tillväga.

Tabell 4 – Sammanfattande tabell över praktikernas svar

Företag/ Fråga	A	B	C	D
1	Två försäljningsenheter	Förvärv som goodwill genereras från	Tillverkningsenheter	Företagets fem affärsområden som är operativt indelade
2	Nej, risk föreligger däremot om KGE är för liten	Ja, risk föreligger	Ja, risk föreligger	Ja, risk föreligger
3	Enda sättet det finns säkerhet i	Kan inte få fram verkligt värde	Svårt att få fram	Kan inte kan få fram verkligt värde. Nästintill omöjligt
4	20-årig prognos. EBITDA	Tioårig prognos. Uppgifter om omsättning, rörelsemarginal, rörelsekapitalbehov, investeringsbehov, skattebelastning och diskonteringsränta	Femårig strategisk plan med hänsyn till bland annat investeringar, rörelseinkomst, tillväxttakt och total användning av tillgångar	Femårig strategisk plan. Använder prognoser och förväntningar som finns, och den erfarenhet och känsla de har
5	WACC	WACC	WACC	Långa räntan plus en riskpremie
6	Information och förankring med revisorn	Fått hjälp med modell. Kontakt vid osäkerhet	Gör utkast för att få synpunkter av revisorn	Diskussioner om kassagenererande enheter, och vilken nivå för dessa som är lämplig
7	Inga invändningar	Inga speciella invändningar	Diskussion har förts om nedskrivningen skulle ha gjorts tidigare. Annars inga invändningar	Revisorn har velat att företaget lämnar ut fler uppgifter om antaganden och att de ska vara mer utförliga i sin analys
8	Fördel: Bra med nedskrivning vid indikation Nackdelar: Riskabelt att ersätta avskrivningar med bara nedskrivning. Flexibiliteten i antaganden kan ge obehagliga överraskningar	Nackdelar: Känns inte bra att goodwill ligger kvar år efter år. Det övervärde som betalats borde klinga av efter åren. Tvingas ett företaget att skriva ned mycket goodwill kan det bli jobbigt för verksamheten	Nackdelar: Tror inte att ett värde bara kan ligga kvar. Risk att det inte genomförs en nedskrivning om nedskrivningstesten inte tas på allvar. Går det dåligt för ett företag kan det gå ännu sämre om det tvingas gör stora nedskrivningar	Fördelar: Skrivs goodwill ned är man säker på att den minskat i värde. Bra att en tillgång kan behålla sitt värde då det inte alltid är säkert att denna har minskat i värde över tiden. Jämförbarheten mellan bolag i olika branscher ökar. Nackdelar: Går det dåligt för ett företag, så blir resultatet av nedskrivningstestet riktigt dåligt. Processen anses vara besvärligare då det kräver mer av bolagen
9	Nämna varför de använder sig av en prognostid på mer än fem år. Mer om vad som ligger bakom EBITDA. Hur mycket goodwill som fördelas per kassagenererande enhet	Göra mindre justeringar för att vara tydligare. Uppdatera vissa data som diskonteringsräntan. Titta på skatteeffekter	Kommer inte att ändra något. Fortsätter att använda sin revisionsbyrås modell och den strategiska planen	Mer utförlig i sin beskrivning av antagande och känslighetsanalys

4.2.2 Intervjuer med teoretikerna

Intervju med Sven-Arne Nilsson

Sven-Arne Nilsson är ekonomie doktor vid Lunds universitet där han också arbetar deltid som universitetslektor. Han är även anställd på Deloitte där hans huvudsakliga arbetsområde är konsultationer i redovisningsfrågor och rörande finansiell rapportering. Vi har ställt frågor till Nilsson via mail då detta var det sätt han föredrog. De frågor vi ställt till honom presenteras nedan följt av de svar vi har fått av honom.

1. Hur anser Ni att ett företag bör gå tillväga vid identifieringen av kassagenererande enheter?
2. Anser Ni att det finns en risk att goodwillvärdet inte blir tillförlitligt vid beräkningen av återvinningsvärdet, om den kassagenererande enheten är för stor?
3. Varför tror Ni att företagen huvudsakligen använder nyttjandevärdet?
4. Vilka olika metoder använder företagen sig av för att räkna ut diskonteringsräntan?
5. Brukar företagen i bedömandet av sin goodwillpost rådfråga sin revisor, och om så är fallet vilka problem kan det röra sig om?
6. Vilka för- och nackdelar anser Ni att nedskrivningstest av goodwill har jämfört med bruket av avskrivningar?
7. Med tanke på Era erfarenheter så här långt, hur tror Ni då att framtidens goodwillredovisning kommer att se ut?

Svar

1. Det är inte lätt att ge ett allmänt svar på hur ett företag ska gå till väga vid identifieringen av kassagenererande enheter utöver den allmänna texten i standarden. Det är dock viktigt att det stämmer överens med den interna strukturen och styrningen om det ska fungera bra. Det är också viktigt att ”minsta” uppmärksammas. Vidare förstås att företagen inte manipulerar fördelningen.
2. Nilsson tror att goodwillvärdet nog kan bli tillförlitligt om företagen har få, stora kassagenererande enheter. Men han anser även att de nedskrivningar som företagen gör istället för avskrivningar kan undvikas i många situationer.
3. Anledningen till att majoriteten av företagen väljer att använda sig av nyttjandevärdet istället för nettoförsäljningsvärdet menar Nilsson är för att de har bra underlag för att beräkna

- nyttjandevärdet av sina kassagenererande enheter. Om detta värde är högre än det redovisade värdet på goodwill så räcker det. Det är inte lika enkelt att få fram bytesvärdet.
4. Vad gäller den diskonteringsränta som används vid beräkning av nyttjandevärdet är hans personliga uppfattning att WACC är problematisk, varför han föredrar den marginella låneräntan. Nilsson nämner att eftersom han inte reviderar kommer han inte i kontakt med denna fråga så ofta.
 5. Det är hans uppfattning att företagen rådfrågar sina revisorer vid bedömningen av sin goodwillpost. Detta då främst när det blir eller är nära att bli en nedskrivning. Det gäller nog alla problem i sammanhanget men kanske främst de prognoser på några års sikt som bedömningen står och faller med.
 6. Nilsson anser att nedskrivningstestet är ett betydligt mer sofistikerat sätt att hantera goodwillredovisningen på men också ett betydligt mer subjektivt sätt, det är inte precis så kallade hårda data. Det kostar också betydligt mer. Hur väl det kommer att fungera på sikt vet vi inte ännu. Värdeprövning och eventuell nedskrivning ger i bästa fall ungefär rätt värde, medan avskrivning typiskt exakt fel.
 7. Allmänt sett är det svårt att veta hur det är nu, och mycket svårt att tro något om framtiden. ”Konjunkturerna” kommer att styra mycket och det kan komma att bli större skandaler där goodwill inte skrivits ned när det egentligen skulle ske.

Intervju med Eva Meltzig Henriksson

Eva Meltzig Henriksson är auktoriserad revisor och arbetar på KPMG. Hon har arbetat med revision i 21 år och är främst inriktad på koncernredovisning i internationella och stora bolag. De frågor och svar vi har fått av henne presenteras nedan.

1. Hur anser Ni att ett företag bör gå tillväga vid identifieringen av kassagenererande enheter?
2. Anser Ni att det finns en risk att goodwillvärdet inte blir tillförlitligt vid beräkningen av återvinningsvärdet, om den kassagenererande enheten är för stor?
3. Varför tror Ni att företagen huvudsakligen använder nyttjandevärdet?
4. Vilka antaganden och värderingar anser Ni att företagen bör använda sig av för att kunna beräkna framtida kassaflöden?

5. Vilka olika metoder använder företagen sig av för att räkna ut diskonteringsräntan?
6. Vilka bakgrundsfaktorer anser Ni kan motivera den nedskrivning som ett företag gör av sin goodwillpost?
7. Brukar företagen i bedömandet av sin goodwillpost rådfråga sin revisor, och om så är fallet vilka problem kan det röra sig om?
8. Vilka för- och nackdelar anser Ni att nedskrivningstest av goodwill har jämfört med bruket av avskrivningar?
9. Med tanke på Era erfarenheter så här långt, hur tror Ni då att framtidens goodwillredovisning kommer att se ut?

Svar

1. Henriksson menar att det är svårt att ge ett svar på hur företag ska gå tillväga när de identifierar sina kassagenererande enheter. Det köpta företaget utgör en kassagenererande enhet vid rörelseförvärvet, men sen integreras det i koncernen och då sprids goodwill. Det blir då svårt att hänföra goodwill till något specifikt. Vissa företag köper upp andra företag för att de ska integreras och bidra till verksamheten med just sin speciella legobit. Det är då biten tillsammans med de andra skapar värde, inte biten ensam.
2. Det är lättare få ett bra kassaflöde vid mätning på stora enheter. Att tio år efter förvärvet hänföra goodwill till ett specifikt förvärv kan vara ett problem eftersom produkten då är omarbetad och bara bitar av det som en gång köptes finns kvar. Då finns det kanske inget annat val än att ha stora enheter. Det går dock att mäta om försäljning av en produkt går ned, men i andra fall är det svårt.
3. Att företag främst använder sig av nyttjandevärdet vid genomförandet av ett nedskrivningstest beror på att det är lättare. För att ha tillgång till ett verkligt värde måste man befinna i ett försäljningsögonblick. Det finns inte heller någon fungerande marknad för goodwill. Fastigheter är dock ett exempel på något som går att värdera.
4. De antaganden och värderingar som företagen gör för att beräkna sina framtida kassaflöden, menar hon, kan baseras på olika saker beroende på företaget. Äldre, stabila bolag som befinner sig på en stabil marknad kan använda sig av sin budget. För nystartade bolag är det svårt att använda sin budget eftersom att de vill ha en ”hockey stick”, alltså en brant uppåtgående trend och budgeterar för detta. Det är svårast första året sådana här beräkningar

görs, året därpå kan siffrorna jämföras med det tidigare året och på detta sätt se hur antaganden från föregående år lyckades. Därmed kan företaget försöka hitta den nivå de tror på, vilket ger en konstant nivå över tiden

Det är ledningen som gör dessa bedömningar, men KPMG vill att även styrelse och lokal ledning ska skriva under på antaganden. Hon menar att man måste försöka nagla fast dem vid sina beslut som i grunden är subjektiva.

5. Diskonteringsräntan beror på olika faktorer. KPMG har utvecklat "nedskrivningsmodeller" som de rekommenderar att företagen använder. Räntan ska sättas utifrån den ränta företaget betalar, vilken är baserad på företagets kreditvärdighet. Hög ränta innebär att företaget har en dålig soliditet. Räntan får ej ändras mycket mellan åren, då krävs det underlag för detta.
6. En nedskrivning beror på bristande lönsamhet eller att något händer på marknaden. Det är vanligtvis ingen drastisk förändring som orsakar denna, utan det brukar gå stegvis nedåt. Därför ska inte testet dröja för länge. Dock finns det exempel på drastiska förändringar som kan påverka mycket, till exempel en teknikbrytning.
7. Henriksson upplever att företagen rådfrågar sina revisorer vad gäller nedskrivningstestet. Det som diskuteras mest är de antaganden som görs, som alla i ledningen ska förstå. Dessa är mycket svåra att granska.

Företagen rådfrågar även vid förvävsuträkningar vad som verkligen är goodwill. Företagen vill ha mycket goodwill och få immateriella tillgångar som skrivs av på kort tid eftersom att avskrivningarna är en hård belastning vid företagsförvärv. Företag har bättre dokumentation nu, efter införandet av IFRS, för att visa hur de underbygger goodwillvärdet.

8. Henriksson kan se ett problem med de nya reglerna när företagen gör förvärv i en högkonjunktur, vilket betyder att man köper dyrt. Detta kan leda till problem när marknaden sedan vänder ner. Stora fall kan uppstå i goodwill. Då blir det jobbigt med ett stort goodwillvärde i balansräkningen, speciellt om man inte har så många andra tillgångar. Detta gör att det i till exempel IT-bolag är bättre att skriva av. I stabila branscher däremot kan det vara bra med nedskrivning.

En fördel med de nya reglerna däremot är att företag vågar göra förvärv i och med att de ej

behöver göra avskrivningar direkt. När man hade avskrivningar funderade företagen mer innan de gjorde förvärv. Det positiva med avskrivningar är att man blir av med posten, men avskrivningar kostar. Ingen kan heller säga hur länge goodwill varar. Så länge det finns kassaflöden som motiverar den kan den finnas. Hon menar dock att fördelarna och nackdelarna varierar mellan branscher.

9. I framtiden tror Henriksson att det kommer att bli mer fokus på hur nedskrivningstesten utförs. Jämförbarheten kommer också att öka efter några år. Troligen kommer det att krävas en övervakningsmyndighet likt SEC i USA för att reglerna ska efterlevas. Hon tror även att det kommer att bli bättre redovisning av de antaganden som gjorts. Vissa upplysningar kommer dock att sällas bort för att underlätta för läsaren. Hon har även en förhoppning om att det kommer mer och utförligare känslighetsanalyser i rapporterna.

5 Analys

Här kommer empirin från dokumentundersökningarna och intervjuerna att analyseras. Detta görs genom en undersökning av hur väl den återkopplar till teorin och hur den motsvarar de krav som ställts upp. I detta kapitel svarar vi även på de problemställningar som ställts upp i inledningen av uppsatsen.

5.1 Inledning

I föregående kapitel presenterades den empiri som samlats in via studier av årsredovisningar samt intervjuer. I detta kapitel kommer den insamlade empirin att analyseras med hjälp av den teori som presenterats i tidigare kapitel. Först kommer det att föras en kortare diskussion om hur väl IAS 36 stämmer överens med IASBs föreställningsram. Efter det kommer analysen att följa samma upplägg som empirin från våra dokumentstudier när den presenterades. Vi kommer i analysen att utgå från dokumentstudierna och kring detta föra ett resonemang om varför det ser ut som det gör. Detta resonemang grundar sig i den information vi fått in via intervjuer med både företag som upprättat årsredovisningarna samt intervjuer med de så kallade teoretikerna. Detta för att vi vill försöka få en samlad bild av verkligheten.

Det är i analysen vi ska försöka svara på vår problematisering, vilken tar upp frågorna:

- Bidrar IAS 36 till jämförbarhet mellan företagens rapporter?
- Uppfyller företagen upplysningskraven enligt IAS 36 första gången de tillämpas? Om inte, vad beror det på?
- Vad anser företagen och andra yrkesverksamma inom området om det nya förfarandet med nedskrivningstest istället för avskrivningar?

Den första punkten utreds i den inledande diskussionen om IASBs föreställningsram. Den andra punkten kommer att analyseras genom att upplysningskraven tas upp punkt för punkt och det förs en diskussion om hur väl företagen uppfyller dem samt bakgrunden till varför de redovisat dem på detta sätt. Den tredje punkten tas upp i slutet av kapitlet där vi gör en sammanfattande analys av de åsikter som kommit fram under alla de intervjuer som har utförts.

5.2 IAS 36 enligt IASBs föreställningsram

IASB har en föreställningsram som ska vägleda i utformandet av de standarder de ger ut. Så hur väl stämmer nedskrivningstestet enligt IAS 36 överens med föreställningsramen? Detta ska vi här diskutera utifrån de viktigaste kvalitativa egenskaperna enligt föreställningsramen. Dessa är: begriplighet, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet.

IAS 36 är mycket detaljerad och det är många krav på upplysningar som ställs på företagen. Tanken med alla dessa upplysningar är troligen att IASB vill ge användarna av de finansiella rapporterna tillgång till mycket information som de kan grunda ekonomiska beslut på. Dock är risken med för många och detaljerade upplysningar att de blir svåra att förstå. Användarna av rapporterna måste trots allt förstå det som står och varför det står med. När reglerna blir för detaljerade riskerar man att tappa läsarna då de inte förstår det som är skrivet, samtidigt som företagen riskerar att inte uppfylla kraven om de försöker skriva på ett enklare och mer lättförståeligt sätt.

Det som finns med i en årsredovisning ska vara relevant som beslutsunderlag. Frågan är om alla de upplysningskrav som IAS 36 ställer upp verkligen är det. Till exempel uttryckte en av våra respondenter att kravet på att redovisa hur stor del av goodwill som är hänförd till respektive kassagenererande enhet var intetsägande. Denne menade att det vore mer intressant att redovisa det sammanlagda värdet på alla tillgångarna i den kassagenererande enheten då det är detta som är av vikt vid nedskrivningstestet.

Vidare föreskrivs det i föreställningsramen att all information ska vara tillförlitlig. De flesta företag använder sig av nyttjandevärdet vid genomförandet av nedskrivningstestet. När nyttjandevärdet beräknas ska det göras vissa antaganden om framtida kassaflöden. Dessa kassaflöden är i grunden subjektiva. Det kan diskuteras huruvida en standard, som föreskriver lämnandet av subjektiv information, är i linje med tillförlitlighetskravet i föreställningsramen.

Den fjärde egenskapen är jämförbarhet. IAS 36 ställer som tidigare nämnts upp många och detaljerade krav på upplysningar som företagen ska ge. Syftet med detta kan tänkas vara att göra rapporterna just jämförbara. Om alla rapporter innehåller samma uppgifter skrivna på samma sätt är det lätt att jämföra mellan företag, men också samma företag över tiden. Dock kan den subjektivitet som finns i varje företags grundläggande antaganden minska jämförbarheten. De värderingsprinciper som används kan skilja mellan olika företag. Vi har även sett i våra studier av årsredovisningar att företagen går olika långt vad gäller hur detaljerade de är.

5.3 Upplýsningskrav

5.3.1 Nedskrivning

Vid en nedskrivning finns det ett antal upplýsningar som ett företag ska redovisa. De första är de händelser och omständigheter som har lett till att företaget behöver göra en nedskrivning samt det belopp som företaget skriver ned goodwillposten med. I samtliga nio fall där en nedskrivning har skett har företagen redovisat vilket belopp de skriver ned med och de har även angett de händelser som har bidragit till nedskrivningen. Däremot är dessa beskrivningar av händelserna inte särskilt utförliga. Företagen skriver för det mesta att nedskrivningarna beror på svag lönsamhet och försämrade marknadsförhållanden, men vad detta beror på nämns inte mer detaljerat. Ett nedskrivningsbehov uppstår oftast inte plötsligt utan uppkommer stegvis. Därför bör företagen vara noga med att testa nedskrivningsbehovet så fort en indikation uppstår.

Andra uppgifter som ett företag ska ange när de gör en nedskrivning är en beskrivning av den kassagenererande enheten där nedskrivningen sker. Företaget ska även ange om de har använt nyttjandevärdet eller nettoförsäljningsvärdet samt diskonteringsfaktorn om de har använt nyttjandevärdet. Av våra studier ser vi att majoriteten av företagen som har gjort en nedskrivning är bra på att beskriva den kassagenererande enheten som nedskrivningen av goodwillposten kan hänföras till. De är även bra på att ange vilket återvinningsvärde de använt. Av dem som använt nyttjandevärdet är samtliga bra på att redovisa den diskonteringsfaktor som använts. Men vi ser även att några företag inte följer alla upplýsningskraven, vilket antagligen kan beror på att företag inte vill vara för detaljerade. Företagens återhållsamhet i fråga om det här upplýsningskravet kan grundas på att de inte vill avslöja för mycket för sina konkurrenter, vilket kan leda till att deras marknadssituation kan försvåras. En stor risk företagen tar med att vara för detaljerade är även att deras aktieägare tror att företagets lönsamhet försvagas i sin helhet, vilket kan leda till att börskursen faller.

5.3.2 Kassagenererande enheter

De kassagenererande enheterna som företagen redovisar varierar kraftigt vad gäller både antal enheter och vilket sätt de delar upp enheterna. Att sättet varierar beror oftast på att företagen följer sin struktur och styrning inom företaget även vid uppdelningen av goodwill. Detta innebär att det kan vara svårt att knyta goodwill till en viss enhet i verksamheter med hög grad av integration. Hög

grad av integration gör det också svårt att komma ner på den minsta möjliga nivån och ändå följa strukturen och styrningen i företaget. Företagens styrning påverkar även i sin tur det antal enheter som företaget väljer att redovisa.

Enligt IAS 36 ska de enheter goodwill fördelas på vara den lägsta nivån som företaget övervakar goodwill på. Vi kan utläsa att det antal enheter som företagen redovisar inte är beroende av hur stor deras goodwillpost är i förhållande till deras totala tillgångar. Vi har sett att företag som har en stor goodwillpost inte delar upp posten på fler enheter än de företagen med en liten goodwillpost. Majoriteten av våra respondenter anser att det finns en risk att nedskrivningar undviks i de fall de kassagenererande enheterna är mycket stora. En av respondenterna anser dock att det förekommer en risk vid beräkning på för små kassagenererande enheter. Detta beror på att företaget då riskerar att göra en nedskrivning som endast är motiverad på kort sikt.

5.3.3 Återvinningsvärdet

Företagen måste inte beräkna både nyttjandevärde och nettoförsäljningsvärde vid uträkningen av återvinningsvärdet. Som vi ser i empirin används nyttjandevärdet av samtliga företag som har redovisat vilket återvinningsvärde de brukat. I de fall nettoförsäljningsvärdet förekommer kombineras det med nyttjandevärdet. Detta har sin grund i att nettoförsäljningsvärdet är svårberäknat, vilket kan utläsas av att de företag som använder nettoförsäljningsvärdet har gjort ett förvärv eller en försäljning 2005 som de hänvisar en viss goodwillpost till. För att få fram nettoförsäljningsvärdet i annat fall än vid en försäljning eller ett förvärv måste företagen begära in en utomstående värdering och det är mycket kostsamt. Dessutom finns det inte någon fungerande marknad för goodwill. Det är endast ett företag (TeliaSonera) som har begärt utomstående värderingar av nettoförsäljningsvärdet och det berodde främst på fallande marknadsvärderingar av mobiloperatörer och kraftig prispress på den finska telekommarknaden. Utöver dessa värderingar använde även de nyttjandevärde för sina övriga enheter. Nettoförsäljningsvärdet används alltså väldigt sällan och endast då företagen redan har det underlag som krävs.

5.3.4 Antagande och metod

Vid beräkningen av nyttjandevärdet ska företagen ange de antaganden samt den metod som företagen ska använda för att värdera sina antaganden med. Vi har sett att tre fjärdedelar lyckas med att redovisa antingen antaganden, metod eller båda två. Lite mer än hälften av företagen redovisar

sina antaganden mer eller mindre utförligt. Detta kan ha sin grund i att antagandena oftast är inbakade i en strategisk plan eller prognos, vilket gör det svårt för företagen att urskilja dem. Det kan även bero på att företagen inte gärna vill avslöja sina antaganden.

Metoden är däremot mer komplicerad för företagen att redovisa. Majoriteten av företagen som redovisar sin metod för att värdera antaganden skriver endast att den bygger på prognoser, affärsplaner eller budgetar. Det är alltså bara en tredjedel av dem som har redovisat en metod som anger historiska erfarenheter eller externa källor.

De underlag som används vid beräkning av nyttjandevärdet är beroende av var på livscykeln företaget befinner sig. Äldre bolag som befinner sig på en stabil marknad kan använda sig av sin budget eftersom den oftast är tillförlitlig för sådana bolag. Nya företag däremot har inte samma tillförlitlighet i sina budgetar. De antaganden som ligger bakom beräkningarna av nyttjandevärdet är svårast att göra första gången. Har väl en beräkning av nyttjandevärdet gjorts, har företaget något att utgå ifrån och antaganden kan justeras med hjälp av utfallet från första gången. De antaganden som görs är i grunden subjektiva, vilket kan leda till att de kassaflöden som ska beräknas blir antingen för låga eller för höga. Risken med för höga kassaflöden är att företaget inte identifierar en nedskrivning som behöver göras eftersom nyttjandevärdet blir högre än det redovisade värdet.

5.3.5 Period och tillväxttakt

Cirka 60 procent redovisar den period de har prognostiserat sina kassaflöden på. Denna siffra är alltså inte särskilt hög. Att den vanligaste perioden som företagen redovisar är fem år beror på att det oftast inte finns tillförlitliga prognoser och budgetar som sträcker sig mer än fem år framåt. När företagen har en längre period än fem år ska företagsledningen vara övertygad om att dessa bedömningar är tillförlitliga och det ska även motiveras varför en längre period krävs. Enbart ett av företagen som hade en längre period än fem år gav en motivering. Ett av de intervjuade företagen ger förklaringen att fem år är för kort tid, beroende på antagandet om going concern, och använder sig därför av en tjugoförårig prognos fram i tiden.

Tillväxttakten behöver endast redovisas om perioden för kassaflödena överstiger fem år. Av de sju företag som har en längre period är det tre företag som utelämnar denna uppgift. Den vanligaste tillväxttakten för de företag som vi har undersökt ligger på mellan 2-4 procent. Sveriges tillväxttakt (BNP) har under början av 2000-talet legat på ca 3-4 procent per år (Wikipedia 2007-01-08).

Tillväxttakten inom många företag bedöms växa i samma takt som Sveriges BNP och 2005 låg många av våra undersökta företag på en tillväxttakt på 2,9 procent (Konjunkturinstitutet 2007-01-08). Storleken på tillväxttakten skiljer sig alltså inte i särskilt stor omfattning från en normal tillväxttakt för marknaden. Att sådana enkla upplysningskrav som period, motivering till perioden och tillväxttakt inte redovisas beror nog främst på att IAS 36 är mycket detaljerad och kanske prioriteras viss information bort.

5.3.6 Diskonteringsfaktorn

Tre fjärdedelar av företagen i undersökningen anger den diskonteringsfaktor de använt sig av. Alla företagen redovisar dock inte diskonteringsfaktorn före skatt därför är en jämförelse av faktorn mellan företagen svårare. Vi kan dock välja att titta på de 19 företag som redovisar diskonteringsfaktorn före skatt och se om det är stora skillnader mellan företagen i fråga om räntenivån. Faktorn är viktig eftersom en högre faktor leder till ett lägre nyttjandevärde och en lägre faktor leder till ett högre nyttjandevärde. Detta gör att företag som använder en lägre diskonteringsfaktor alltså får ett högre nyttjandevärde, vilket kan leda till att företag försöker använda en låg faktor för att undvika en nedskrivning. Nästan två tredjedelar av företagen ligger på en räntenivå som är mellan åtta och elva procent. Medan lite mer än en tredjedel ligger på en högre räntenivå.

De flesta företag beräknar sin diskonteringsfaktor genom att använda WACC (se definition s 21), vilken exempelvis fastställs med tekniken CAPM (se definition s 20). Ett annat sätt att beräkna diskonteringsfaktorn är att använda den marginella låneräntan. Genom att använda modeller som revisionsbyråer har utvecklat får företagen vägledning i hur diskonteringsfaktorn bör beräknas fram. I dessa modeller är basen den ränta företag betalar, vilken är baserad på deras kreditvärdighet. Då det ändå finns bestämmelser för vad diskonteringsfaktorn ska återspegla bör risken för att företagen manipulerar faktorn vara ganska låg. Dessutom får inte faktorn variera för mycket mellan åren om det inte finns underlag för det, vilket även bidrar till att diskonteringsfaktorn är rättvisande.

5.3.7 Goodwillpostens storlek

En fråga som kan vara viktig att titta på är om storleken på företagens goodwill påverkar deras redovisning av goodwillposten i fråga om hur utförligt och noggrant de redovisar den. Det vi kan utläsa är att 14 av företagen som har en goodwill på nio procent eller lägre inte har särskilt utförlig

redovisning av sin goodwillpost och det företag som har en goodwillpost på 66 procent inte redovisar sin goodwill mer utförligt än de med lägre andel goodwill. I tabellen nedan visas hur många upplysningskrav som företagen har redovisat och deras uppdelning på hur stor goodwillpost de har i förhållande till de totala tillgångarna. Sex av företagen som har en goodwill på under 20 procent har alla sju upplysningskraven med i sin redovisning. Av detta kan vi utläsa att goodwillpostens andel av de totala tillgångarna inte påverkar företagen så att de redovisar nedskrivningstestet av goodwill bättre om de har en högre andel goodwill.

Tabell 5 – Antal företag som uppfyller kraven

Antal redovisade krav	Procent goodwill av totala tillgångar							Antal företag
	0-9 %	10-19 %	20-29 %	30-39 %	40-49 %	50-59 %	60-69 %	
0	I			I				2
1	III							3
2	II			I				3
3	I	I						2
4	II							2
5	IIII	I	III	I				10
6	IIII	III		II	I		I	11
7	IIII	II		IIII	I			11

5.4 Åsikter

5.4.1 Fördelar och nackdelar med nedskrivningstestet

De nya reglerna om nedskrivning av goodwill istället för avskrivning kan innebära ett problem när företag gör förvärv i en högkonjunktur och därmed får en stor goodwillpost. När konjunkturen sedan går ner och företaget tvingas skriva ned goodwillposten kan denna nedskrivning bli mycket stor och betungande. Detta kan leda till stor variation i resultaten mellan olika år. Det kan dock skilja sig mellan olika branscher. I stabila branscher är denna risk inte lika stor. Å andra sidan är en fördel med de nya reglerna att företag vågar göra förvärv då de inte behöver göra avskrivningar samma år.

Eftersom företagen numera inte behöver bestämma livslängden på goodwill leder detta till att

goodwillposten kan bevaras så länge det finns underlag för den. Företagen har bättre dokumentation av sin goodwillpost nu än när de gjorde årliga avskrivningar. De beräkningar som nedskrivningstestet grundas på bygger dock på subjektiva antaganden vilket kan göra underlagen osäkra. Dessutom är själva processen något besvärligare och mer kostsam än tidigare.

Det ställs nu högre upplysningskrav på företagen än tidigare. Detta kan vara i bra i det avseendet att det hjälper användarna av rapporterna att fatta beslut. Dock kan det finnas en risk för "information overload", alltså att man får så mycket och så detaljerad information att det är svårt förstå och urskilja det som är väsentligt.

Att helt ta bort bruket av avskrivningar kan visa sig riskabelt om inte de nedskrivningar som är tänkta istället för avskrivningar utförs. Nedskrivningstestet i sig är det kanske inte något negativt med, men det kan ligga något negativt i att det helt och hållet ersätter avskrivningar.

5.4.2 Framtiden

Samtliga företag som vi intervjuat kommer att förbättra sin redovisning genom att vara tydligare i årsredovisningen för år 2006. De förändringar som kommer att göras är bland annat utförligare beskrivningar av antaganden samt motivering till användandet av en längre tidsperiod än fem år.

Troligtvis kommer konjunkturerna längre fram i tiden att spela en stor roll då dessa konjunkturer kan påverka företagets lönsamhet. Eventuellt kan det uppstå stora skandaler där goodwill, som borde ha skrivits ned, inte har skrivits ned. Detta kan antagligen leda till att större fokus läggs på själva utförandet av nedskrivningstesten för att kontrollera att de är väl genomförda. Denna kontroll av efterföljandet av reglerna kan komma att kräva ett införande av en övervakningsmyndighet.

Eftersom IAS 36 är mycket detaljerad kan det leda till att vissa upplysningar i årsredovisningarna kommer att sällas bort för att underlätta för läsaren. Ett annat alternativ är att företagen även publicerar en förenklad version av årsredovisningen för att ge sina aktieägare information som är lättförståelig.

6 Slutsats

I detta avslutande kapitel presenteras resultaten som framkommit i analysen. Vidare diskuteras och utvecklas viktiga aspekter som vi kommit fram till. Dessa kopplas även till vårt syfte. Slutligen kommer förslag till vidare forskning att ges.

6.1 Sammanfattade slutsatser

I dessa sammanfattande slutsatser kommer vi att redogöra för de resultat som framkommit i analysen. De problemområden som uppdagades kommer även att utvecklas genom att diskussionen dras lite längre. Samma struktur kommer att följas som i de två föregående kapitlen.

6.1.1 Nedskrivning

De företag som har genomfört en nedskrivning 2005 har i de flesta fall redovisat de upplysningskrav som de ska ha med enligt IAS 36. Det som företagen har varit vaga med är att beskriva vilka händelser och omständigheter som har bidragit till nedskrivningen. Svag lönsamhet och försämrade marknadsförhållanden kan bero på många olika faktorer. För företagen är detta upplysningskrav ett dilemma eftersom årsredovisningen är offentlig, på samma gång som de vill följa reglerna vill de inte avslöja för mycket om sin verksamhet. Att ett företag gjort en nedskrivning beror på att det gått sämre än förväntat på ett visst område. Information om varför så är fallet kan vara värdefull för företagets konkurrenter som också har tillgång till årsredovisningen. Företagen borde inte vilja lämna ut information som är känslig ur konkurrenssynpunkt och som konkurrenterna kan använda till sina fördelar. Till exempel kan information om att ett företag misslyckats och varför de misslyckats på en viss marknad användas av en konkurrent för att kunna gå in och ta marknadsandelar från företaget. Detta kan leda till att företaget drivs bort från dessa områden och de tappar en marknad som kanske gick dåligt en viss period men hade utvecklingsmöjligheter.

En nedskrivning av goodwill anger för aktieägarna en försämrad förväntan på framtiden. Företagen vill troligen visa sig från sin bästa sida för sina aktieägare. Att då ge utförliga beskrivningar om minskad lönsamhet är kanske inte det man vill göra. Är inte företaget nogga med att redovisa denna nedskrivning försiktigt kan aktieägarna få en indikation om att det går dåligt för företaget i sin helhet. Detta kan ge både nuvarande och potentiella aktieägare en försämrad bild av företagets

framtida lönsamhet, vilket gör att de säljer sina aktier eller väljer att inte köpa några. Om det händer får företaget det svårare med finansieringen.

6.1.2 Kassagenererande enheter

De flesta av våra företag redovisar vilka kassagenererande enheter som deras goodwillpost är uppdelad på och det är endast några få som underlåter att redovisa detta eller som inte specificerar sina enheter. Att enheterna varierar kraftigt mellan företagen är förståeligt eftersom varje företag har en unik struktur och styrning.

Vad som framkommit i analysen är att företag kan få problem med att identifiera ett nedskrivningsbehov om de har få och för stora enheter. Detta beror på att om inte goodwillposten bryts ner på tillräckligt många och små enheter blir det svårt att kontrollera den i förhållande till enheten. Vid få och för stora enheter kan en enhet som går dåligt vägas upp av en enhet som går bra på mindre nivåer inom företaget och detta ser inte företaget om de har för få enheter. Nedskrivningsbehovet kan då identifieras för sent av företaget.

Att bryta ner goodwillposten på för låga nivåer kan dock bidra till instabilitet. Detta eftersom uppköpta enheter ofta integreras snabbt i många företag och det kan då bli svårt att härleda och fördela goodwillposten på dessa. Företaget bör även tänka på att de flesta enheter samarbetar och är beroende utav varandra.

Fördelningen av goodwill på kassagenererande enheter varierar mellan företagen. Vi kan därför inte klart säga vad som är bäst, men om företagen är medvetna om de risker som finns både med för få och för många enheter kommer de antagligen i framtiden dela upp goodwillposten på ett för dem lämpligt sätt.

6.1.3 Återvinningsvärdet

Som vi tidigare har påvisat är det mest använda återvinningsvärdet nyttjandevärdet. Detta värde anses vara pålitligast eftersom det baseras på framtida kassaflöden. Orsaken till att nettoförsäljningsvärdet används så sällan är att det är näst intill omöjligt att få fram således företaget inte begär in en utomstående värdering. Dessa värderingar är kostsamma och företagen vill om möjligt undvika att genomföra sådana. Endast vid ett stort behov begärs värderingar in från

utomstående och det beror då oftast inte på att företagen ska genomföra ett nedskrivningstest utan dessa värderingar har oftast en annan bakomliggande orsak.

6.1.4 Antagande och metod

Antaganden och metod var de upplysningskrav som var svårast att kontrollera om företagen hade redovisat eftersom de oftast inte var särskilt klart beskrivna i texten i årsredovisningarna. Dessa krav redovisades inte heller speciellt utförligt. Anledningen till att företagen inte uppfyllde dessa krav särskilt väl är kanske för att dessa antaganden är svåra att göra från första början för företagen. De har inget att jämföra med och därför blir denna första gång en testomgång som företagen påföljande år kan utgå ifrån.

Subjektiviteten är hög i beräkningen av antaganden och detta kan göra att de antaganden som görs anpassas efter huruvida företaget vill göra en nedskrivning eller inte. I denna del ligger den största svårigheten för företaget, vilket beror på att så länge de har tillräckliga underlag för siffrorna kan de hålla en nedskrivning borta för att behålla ett bra resultat. Men att ge antaganden ett högre värde än vad de har i verkligheten kan leda till problem. Om det går dåligt för företaget blir nedskrivningen mycket större då underlagen inte längre kan motiveras. Ett företag vars ledning medvetet anpassar sina antagande så att de slipper en nedskrivning som vore befogad under fler år kan vid ett ledningsbyte råka ut för en nedskrivningschock. Då den nya ledningen gör andra antaganden än vad som tidigare gjorts kan detta resultera i ett mycket stort nedskrivningsbehov. En stor nedskrivning är betungande och kan ge en negativ bild av företaget. Det är revisorernas uppgift att granska dessa antaganden och styrka att de är realistiska. Detta är en mycket svår uppgift som kräver stor inblick i företaget.

6.1.5 Period och tillväxttakt

Många företag utelämnade uppgiften om vilken period de beräknat kassaflödena på och de företag som hade en längre period än fem år saknade nästan i samtliga fall en motivering till varför de hade en längre period. Dessa upplysningskrav är tämligen enkla att uppfylla och därför bör det inte vara någon svårighet för företagen. Tillväxttaktan däremot hade många företag redovisat även om de inte behövde det eftersom de inte hade en längre period än fem år. Däremot underlät några av företagen som hade en längre period än fem år att redovisa tillväxttaktan.

6.1.6 Diskonteringsfaktorn

Majoriteten av företagen har lämnat upplysning om diskonteringsfaktorn, dock är det endast hälften som redovisat den före skatt. Denna komponent i nyttjandevärdesberäkningen är mycket relevant eftersom den bidrar till vilket nuvärde som fås fram av de kassaflöden som företaget beräknar att goodwillposten ska generera. Vid en lägre faktor fås ett högre nyttjandevärde och vid en högre faktor fås ett lägre nyttjandevärde. Detta kan leda till att företagen försöker manipulera räntan så att de får det nyttjandevärde som de vill ha i slutändan. Frågan är om detta sker i verkligheten? Detta är svårt att besvara då vi inte har haft möjlighet att kontrollera räntenivån för olika branscher och varje företags soliditet. Vi får anta att de bestämmelser som finns i IAS 36 samt revisionsbyråernas modeller för hur räntan ska beräknas fram gör att risken minskar för att företagen manipulerar diskonteringsfaktorn.

6.1.7 Framtiden

Sammanfattningsvis kan sägas att det råder stor variation mellan företagens redovisning av nedskrivningstestet av goodwill. Försiktighet med att utelämna för mycket information i årsredovisningen gäller inte bara när lönsamheten varit dålig och man tvingats till en nedskrivning. Det finns annan information än den som direkt är knuten till en nedskrivning som kan vara känslig för företag. Eftersom 2005 års årsredovisningar var de första som upprättades enligt IASB visste inte företagen hur pass utförliga konkurrenterna var. Det har framkommit vid någon av de intervjuer som genomförts att det vidtogs en viss försiktighet med att lämna ut uppgifter då man inte visste hur detaljerade ens konkurrenter skulle vara. Man ville inte heller lägga sig på en nivå som var högt över övriga företag, då det är svårt att dra ner på mängden uppgifter från ett år till ett annat. Inför arbetet med 2006 års årsredovisningar har företagen sett hur andra gör, detta gäller inte bara företagen, utan även revisorerna. Detta kan leda till att mängden och detaljeringsgraden på den information som lämnas i 2006 års rapporter är mer lika mellan företag än den var i 2005 års rapporter. För varje år får både företag och revisorer mer erfarenhet och med tiden kommer det troligen utvecklas någon sorts standard där de flesta företagen ligger.

6.2 Förslag på vidare forskning

För att kontrollera om företagen har förbättrat sin redovisning av nedskrivningstestet kan en liknande undersökning göras om några år. Detta kan också göras för att undersöka hur

jämförbarheten mellan företagens rapporter har utvecklats.

En studie kan utföras som syftar till att utreda diskonteringsfaktorns inverkan på nedskrivningstestet. Företagens räntor kan jämföras med respektive branschs räntenivå för att analyserna avvikelser.

Källförteckning

Tryckta källor

Artiklar

McDonnel, J. "IAS 36 Impairment of Assets", Dec 2005: 37,6, Accountancy Ireland

Nilsson, S-A. "Visst kan nya goodwillregler medföra större utdelningar", (2005-05-19), Dagens Industri

Schultze W, "The information content of goodwill – impairments under FAS 142: implications for external analysis and internal control", Jul 2005, Schmalenach Business Review

Böcker

Andersson, B-E. "Som man frågar får man svar – en introduktion i intervju- och enkätteknik", (1994), Tema nova, Kristianstad, Andra upplagan

Andrén, N. Eriksson, T. Hansson, S. "Finansiering", (2003), Liber ekonomi, Trelleborg

Artsberg, K. "Redovisningsteori – policy och – praxis", (2003), Liber ekonomi, Trelleborg

Bryman, A. Bell, E. "Företagsekonomiska forskningsmetoder", (2005), Liber ekonomi, Malmö

Carlsson, J. Jonnergård, K. Nilsson, S-A. "Koncernredovisning", (2003), Liber ekonomi, Lund

Jacobsen, D I. "Vad, hur och varför: om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen", (2002), Studentlitteratur, Lund

Nilsson, S-A. "Redovisning av goodwill, utveckling av metoder i Storbritannien, Tyskland och USA", (1998), Lund University Press, Lund

Thorell, P. "Den nya koncernredovisningen", (2004), Ernst & Young AB och Liber AB, Kristianstad

Yard, S. "Kalkyler för investeringar och verksamheter", (2001), Studentlitteratur, Lund

Offentliga tryck

Statens offentliga utredningar SOU 2003:71, "Internationell redovisning i svenska företag", (2003), Elanders Gotab AB, Stockholm

Regelverk

"Internationell redovisningsstandard i Sverige, IFRS/IAS", (2006), FAR Förlag, Stockholm

- IAS 36
- IFRS 3
- IASBs föreställningsram

"FARs Samlingsvolym", (2006), del I, Far förlag, Avesta

- RR1:00

Elektroniska källor

IASB 1: IASBs hemsida, 2006-12-28

<http://www.iasb.org/About+Us/About+the+Foundation/History.htm>

IASB 2: IASBs hemsida, 2006-12-28

<http://www.iasb.org/About+Us/About+Us.htm>

IASB 3: IASBs hemsida, 2006-12-28

<http://www.iasb.org/About+Us/About+IASB/About+IASB.htm>

Konjunkturinstitutet: Konjunkturinstitutets hemsida, 2007-01-08

<http://www.konj.se/lagetisvenskekonominoversikt/lagetisvenskekonomi/bnptillvaxt.4.165a3c2f6d286f5347fff795.html>

KPMGs hemsida, 2007-01-06

<http://www.kpmg.se/pages/103795.html>

Lindebergs Grant Thornton, 2007-01-06

<http://www.lindebergs.com/Pages/General/InfoPage3Col.aspx?id=2332>

OMX: OMX:s hemsida, 2006-12-08

<http://www.omxgroup.com/nordicexchange/omhandeln/handel/nordiskaborsen/>

Wikipedia: Wikipedias hemsida, 2007-01-08

http://sv.wikipedia.org/wiki/Ekonomisk_tillv%C3%A4xt

Uppsatser

Andersson, E. Holmberg, E. Malmgren, P. Parkeman, J. *"Konsekvenser av IFRS 3 för värderingen av Goodwill"*, (2006) Kandidatuppsats, Lunds universitet

<http://www.fek.lu.se/Default.asp?id=4005>

Håkansson, H. Nordström Åkesson, A-M. *"En jämförelse mellan amerikanska och internationella rekommendationer för goodwill"*, (2002), Kandidatuppsats, Lunds universitet

<http://www.fek.lu.se/Default.asp?id=4005>

Olsson, M. Åman, M. Björö, A. Burri, C. *"Nedskrivningstest av förvärvad goodwill – mer rättvisande bild"*, (2003), Kandidatuppsats, Lunds universitet

<http://www.fek.lu.se/Default.asp?id=4005>

Suleiman, G. Bahador, F. *"Värdering av Goodwill- vid impairment test"* (2005), Kandidatuppsats, Södertörns högskola

<http://www.diva-portal.org/sh/abstract.xsql?dbid=146>

Intervjukällor

Brandt Jan, Koncernredovisningschef, Trelleborg AB, personlig intervju 2006-12-15

Johansson Mikael, Financial treasury, Peab, telefonintervju 2006-12-14

Meltzig Henriksson Eva, Auktoriserad revisor, KPMG, personlig intervju 2006-12-11

Månsson Lena, Koncernredovisningschef, Höganäs AB, personlig intervju 2006-12-20

Nilsson Sven-Arne, Ekonomidoktor, skriftlig intervju 2006-12-10

Olsson Dag, Koncernredovisningschef, Alfa Laval, personlig intervju 2006-12-21

Årsredovisningar för 2005

ABB ltd
Alfa Laval
Assa Abloy
Astra Zeneca
Atlas Copco
Autoliv Inc.
Axfood
Boliden
Electrolux
Elekta
Eniro
Ericsson
Getinge
Hexagon
Holmen
Höganäs
JM
Kinnevik
Lawson Software
Meda
Millicom
MTG
NCC
Nobel Biocare AG
Nobia
Nokia
Oriflame Cosmet.
Peab
Saab
Sandvik
SAS
SCA
Scania
Seco Tools
Securitas
Skanska
SKF
Stora Enso

Swedish Match
Tele 2
Telia Sonera
Tieto enator
Trelleborg
Volvo

Bilagor

Bilaga 1 – Presentationsbrev

Hej

Med detta brev tänkte vi informera Er om syftet och problemställningen i vår uppsats och även beskriva bakgrunden till att vi skriver denna uppsats.

Sedan den 1 januari 2005 är alla europeiska börsnoterade företag skyldiga att tillämpa IFRS 3 i sin koncernredovisning. IFRS 3 innebär bland annat att det inte längre går att bestämma livslängden på goodwillposten, vilket får till följd att goodwillposten inte längre skrivs av. Nu ska goodwill istället prövas minst en gång om året med ett nedskrivningstest, som ska avgöra om den behöver skrivas ned.

Nedskrivningstestet av goodwill baseras på en jämförelse mellan det redovisade värdet och återvinningsvärdet för den minsta kassagenererande enhet som goodwill är knuten till. Eftersom det är första året som dessa regler tillämpats finns det ingen utarbetad praxis inom området. De svenska företagen har därmed endast regeltexten att utgå ifrån, vilken måste anpassas till det enskilda företaget. En sådan anpassning kan vara svår att genomföra och kan ha lett till olika tillämpning av standarderna i olika företag. Hur ser då denna tillämpning ut hos företagen och hur redovisas detta i årsredovisningarna?

Syftet med vår uppsats är att finna och förstå de antaganden som ligger till grund för hur företagen gör nedskrivningstestet och belysa de effekter nedskrivningstestet har haft på goodwill. Vi ska även se hur nedskrivningstestet redovisas i årsredovisningar.

Vi bifogar en intervjuguide med de frågor som vi kommer att ställa till Er. Själva intervjun kommer att ta ca 1 timme och vi kommer att vara närvarande alla tre.

Med vänliga hälsningar

Karin Jepsson

Sofie Jönsson

Majvi La

Bilaga 2 – Intervjuguide till koncernföretagen

Kassagenererande enheter

1. Hur har Ert företag gått tillväga vid identifieringen av Era kassagenererande enheter?
2. Anser Ni att det finns en risk att goodwillvärdet inte blir tillförlitligt vid beräkningen av återvinningsvärdet, om den kassagenererande enheten är för stor?

Återvinningsvärdet

3. Vid beräkningen av Ert återvinningsvärde har Ni använt er av nyttjandevärdet. Varför har Ni endast använt Er av detta sätt?
4. Vid beräkningen av nyttjandevärdet vilka antaganden gjorde Ni för att kunna beräkna framtida kassaflöden?
5. Vad baserar Ni den diskonteringsränta på som Ni använde för att diskontera de framtida kassaflödena vid beräkningen av nyttjandevärdet?

Medverkan från utomstående

6. Anlitade Ni Er revisor eller annan person vid bedömningen av Er goodwillpost?
7. Har Er revisor kommenterat Ert sätt att redovisa goodwill?

Åsikter

8. Vilka för- och nackdelar anser Ni att nedskrivningstest av goodwill har?
Samt för- och nackdelar med de tidigare reglerna för goodwill, dvs. där avskrivning gjordes istället för nedskrivning varje år.
9. Med tanke på era erfarenheter från 2005 års arbete med årsredovisningen, kommer Ni att göra något annorlunda i Er årsredovisning för 2006?

Bilaga 3 – Intervjuguide till teoretikerna

Kassagenererande enheter

1. Hur anser Ni att ett företag bör gå tillväga vid identifieringen av kassagenererande enheter?
2. Anser Ni att det finns en risk att goodwillvärdet inte blir tillförlitligt vid beräkningen av återvinningsvärdet, om den kassagenererande enheten är för stor?

Återvinningsvärdet

3. Vid beräkningen av återvinningsvärdet ska företagen använda sig av det högsta värdet av verkligt värde och nyttjandevärde. Vid en granskning av hur företagen redovisat nedskrivningstestet i årsredovisningarna ser vi att många företag använder sig huvudsakligen av nyttjandevärdet. Varför tror Ni att företagen huvudsakligen använder detta sätt?
4. Vilka antaganden och värderingar anser Ni att företagen bör använda sig av för att kunna beräkna framtida kassaflöden?
5. Vilka olika metoder använder företagen sig av för att räkna ut diskonteringsräntan?

Nedskrivning

6. Vilka bakgrundsfaktorer anser Ni kan motivera den nedskrivning som ett företag gör av sin goodwillpost?

Medverkan från utomstående

7. Brukar företagen i bedömandet av sin goodwillpost rådfråga sin revisor, och om så är fallet vilka problem kan det röra sig om?

Åsikter

8. Vilka för- och nackdelar anser Ni att nedskrivningstest av goodwill har jämfört med bruket av avskrivningar?
9. Med tanke på Era erfarenheter så här långt, hur tror Ni då att framtidens goodwillredovisning kommer att se ut?